

Stanisław Czerwik

Maryja wzorem współdziałania Kościoła z Ojcem, Synem i Duchem Świętym w celebracji Eucharystii według "Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie"

Salvatoris Mater 2/3, 155-185

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Po trzech latach bezpośredniego przygotowania do obchodów Wielkiego Jubileuszu, poświęconych kolejno Boskim Osobom: Wcielonego Syna Bożego (1997), Ducha Świętego (1998) i Boga Ojca (1999), rok dwutysięczny zgodnie z zamysłem Jana Pawła II ma być rokiem *głęboko eucharystycznym: w sakramencie Eucharystii Zbawiciel, który dwadzieścia wieków temu przyjął ciało w łonie Maryi, nadal ofiarowuje się ludzkości jako źródło Boskiego życia*¹.

Wydany w roku 1999 pod redakcją Komisji Teologiczno-Historycznej Wielkiego Jubileuszu oficjalny dokument pt. *Eucharystia sakrament nowego życia*², przywołując na pamięć słowa papieskiej bulli *Incarnationis mysterium*, ogłaszającej Wielki Jubileusz Roku 2000, stwierdza: *Eucharystia jest kontynuacją tajemnicy Wcielenia. Przedłuża ona Wcielenie jako skuteczny znak obecności Pana w Jego Kościele. Jasno o tym mówi Jan Paweł II: „Od dwóch tysięcy lat Kościół jest jakby kołyską, w której Maryja składa Jezusa, aby wszystkie narody mogły Go wielbić i kontemplować. Oby dzięki pokorze Oblubienicy jeszcze bardziej zajaśniała chwała i moc Eucharystii, którą Ona sprawuje i przechowuje w swoim łonie. W znaku konsekrowanego Chleba i Wina Chrystus zmartwychwstały i uwielbiony, światłość narodów (Łk 2, 32), objawia trwałość swojego Wcielenia. On pozostaje żywy i prawdziwy pośród nas, aby karmić wierzących swoim Ciałem i Krwią*³.

Więź Maryi z powierzonym Kościołowi misterium Eucharystii jeszcze dobitniej jest przedstawiona w końcowym rozdziale wspomnianego dokumentu:

Ks. Stanisław Czerwik

Maryja wzorem współdziałania Kościoła z Ojcem, Synem i Duchem Świętym w celebracji Eucharystii według „Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie”

SALVATORIS MATER
2(2000) nr 3, 155-185

¹ TMA 55. Zastosowane skróty: Ant Kom - Antyfona na Komunię; Ant wej - Antyfona na wejście; Ko - Kolekta; Ko 1 - Kolekta, jej pierwsza wersja (do wyboru); Ko - Kolekta, jej druga wersja (do wyboru); Nd - Modlitwa nad darami; Pf - Prefacja; PK - Modlitwa po Komunii; ZMNMP - Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie. Cyfra po tym skrócie oznacza stronicę.

² W polskiej wersji został on opublikowany przez Wydawnictwo Księgarni św. Jacka w Katowicach w roku 2000.

³ IM 11.

W swojej pobożności wierni przywykli do tego, aby w pomieszczeniu, w którym sprawują Eucharystię i obok miejsca jej przechowywania umieszczać zawsze obraz Matki Bożej. Jest on znakiem zjednoczenia Maryi z Chrystusem oraz Jej obecności we wspólnocie celebrującej Eucharystię. Maryja kieruje nas nieustannie ku Chrystusowi obecnemu w Eucharystii, wskazując na to, jak istotne znaczenie ma płynąca z tego Sakramentu duchowa moc i komunია z Panem. Wydaje się, że szczególnym charyzmatem posłannictwa Maryi jest prowadzenie wiernych do Eucharystii (podkreślenie moje - S.C.). Doświadczając tego pielgrzymujący do maryjnych sanktuariów, w których całe życie religijne skupia się wokół Eucharystii, będącej źródłem i szczytem wszelkiej pobożności i duchowości maryjnej⁴.

Opublikowany przez Kongregację Kultu Bożego (dekretem z 15 VIII 1986) *Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*, przeznaczony przede wszystkim dla sanktuariów maryjnych, w bogactwie czytań, formuł eucharystycznych i śpiewów, wyraża wiarę w obecność Maryi w misterium Chrystusa i Kościoła, szczególnie wtedy, gdy ten Kościół – Oblubienica Chrystusa - gromadzi swoje dzieci na celebrację Eucharystii, obejmującą słuchanie Bożego słowa, wspólną modlitwę oraz pełnienie testamentu Pana (*To czynicie na moją pamiątkę*) poprzez uobecnianie Jego Ofiary i Ucztę. Ponieważ zaś misterium Eucharystii i jego sprawowanie ma orientację trynitarną⁵, również obecność Maryi „we wspólnocie celebrującej Eucharystię”⁶ prowadzi wierzących do ściślejszego zjednoczenia z Ojcem, przez Chrystusa, w Duchu Świętym.

Wiara Kościoła wyrażająca się w *Zbiorze Mszy o Najświętszej Maryi Pannie* (*lex orandi*) ma swe bogate źródło w Piśmie świętym, w nauce Soboru Watykańskiego II oraz – w szczególnej mierze – w apostolskiej adhortacji Pawła VI *Marialis cultus* z 2 lutego 1974 r. (*lex credendi*)⁷.

Wydaje się więc stosowne ukazanie w kontekście obchodu Wielkiego Jubileuszu więzi Maryi z Osobami Najświętszej Trójcy i ze wspólnotą wiernych w sprawowaniu misterium, które w tym „eucharystycznym roku”⁸ mamy na nowo odkrywać. Wyniki przeprowadzonej analizy teologicznej zostaną tu przedstawione w porząd-

⁴ Komisja Teologiczno-Historyczna Wielkiego Jubileuszu, *Eucharystia sakrament nowego życia*, Katowice 2000, 166-167.

⁵ Por. TAMŻE, rozdział IV: *Jezus rzeczywiście obecny zgodnie ze swoimi słowami*, 3. *Eucharystia i Trójca*, 92-97.

⁶ TAMŻE, 166-171.

⁷ Por. MC 16-23.

⁸ Por. TMA 55.

ku opartym na strukturze celebracji, jaka odbywa się przy „dwóch stołach” – w „Uczcie słowa” i w „Uczcie Ciała Chrystusa”⁹.

1. Maryja Dziewica słuchająca – wzorem słuchania, rozważania i wprowadzania w czyn Bożego słowa

Najczęściej przywoływanymi w formularzach *Zbioru*¹⁰ momentami, w których objawia się relacja Maryi do Bożego słowa, są: przyjęcie przez Nią wezwania do godności Matki Syna Bożego, opisane w Łk 1, 26-38¹¹; pochwała – błogosławieństwo Elżbiety pod adresem Maryi: *Błogosławiona [jest], która uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Jej od Pana* (Łk 1, 45)¹²; stwierdzenie Ewangelisty wypowiedziane w związku z pokłonem pasterzy u ziółka narodzonego w Betlejem Niemowlęcia: *Maryja zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała je w swoim sercu* (Łk 2, 19)¹³; konkluzja epizodu znalezienia Jezusa w świątyni i Jego powrotu z Rodzicami do Nazaretu: *Matka Jego chowała wiernie wszystkie te sprawy w swym sercu* (Łk 2, 51)¹⁴. Kilkakrotnie źródłem inspiracji dla zobrazowania postawy Maryi wobec Bożego słowa jest też odpowiedź Jezusa na błogosławieństwo kobiety z tłumu pod adresem Jego Matki (por. Łk 11, 27): *błogosławieni ci, którzy słuchają słowa Bożego i zachowują je* (Łk 11, 28)¹⁵.

⁹ Z rozróżnieniem „Uczty słowa” i „Uczty Ciała Chrystusa” spotykamy się w liście apostołskim Ojca Świętego Jana Pawła II o świętowaniu niedzieli, *Dies Domini* (31 V 1998), rozdz. III. *Dies Ecclesiae*, 39-45.

¹⁰ Tego skrótego określenia będziemy odąd używać na oznaczenie *Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*.

¹¹ Ewangelia o Zwiastowaniu jest przewidziana w 9 formularzach: nr 2. „Najświętsza Maryja Panna w tajemnicy Zwiastowania Pańskiego”; nr 20. „Święta Maryja, Niewiasta Nowa”; nr 21. „Święte Imię Najświętszej Maryi Panny”; nr 22. „Święta Maryja, Służebnica Pańska”; nr 23. „Najświętsza Maryja Panna, Świątynia Pańska”; nr 27. „Najświętsza Maryja Panna, Obraz i Matka Kościoła” (III); nr 29. „Najświętsza Maryja Panna, Królowa Wszechświata”; nr 36. „Najświętsza Maryja Panna, Matka pięknej miłości”; nr 45. „Najświętsza Maryja Panna, Królowa Pokoju”.

¹² Słowa te stanowią fragment Ewangelii Nawiedzenia (Łk 1, 39-47) czytanej w formularzu nr 19. „Święta Maryja, Matka Pana” oraz w formularzu nr 34. „Najświętsza Maryja Panna, Przyczyna naszej radości”.

¹³ Fragment Łk 2, 15b-19 jest czytany w formularzu nr 4. „Święta Maryja, Boża Rodzicielka” oraz w formularzu nr 24. „Najświętsza Maryja Panna, Stolica Mądrości”.

¹⁴ Zdanie to występuje w Ewangelii Łk 2, 41-52 przewidzianej w formularzu nr 8. „Najświętsza Maryja Panna z Nazaretu” (I); w formularzu nr 10. „Najświętsza Maryja Panna, Uczennica Pańska” oraz w Ewangelii Łk 2, 46-51 przeznaczonej dla Mszy nr 28. „Niepokalane Serce Najświętszej Maryi Panny”.

¹⁵ Por. nr 28. „Niepokalane Serce Najświętszej Maryi Panny” oraz nr 35. „Najświętsza Maryja Panna, obrona wiary”. Słowa z Łk 11, 28 są też wykorzystane jako antyfony na Komunię w formularzu nr 10. „Święta Maryja, Uczennica Pańska”.

Na podłożu tych świadectw modlitwy i formuły śpiewów *Zbioru* przedstawiają Maryję jako wzór przyjmowania Bożego słowa, którym codziennie karmi się Kościół, zwłaszcza podczas sprawowania Eucharystii. Pisał już o tym Paweł VI: *Podobnie (jak Maryja – dopowiedzenie moje S.C.) czyni Kościół, który zwłaszcza w świętej liturgii – słucha słowa Bożego i przyjmuje je oraz głosi i czci, a także udziela Chrystusa jako chleba życia (por. KO 21); który ponadto w jego świetle bada, jakie są znaki czasów, i wyjaśnia oraz przeżywa wydarzenia ludzkie*¹⁶.

Postać Maryi jako Dziewicy słuchającej jest przedstawiona w *Zbiorze* w perspektywie historiozbawczej, która sięga aktu nieposłuszeństwa Ewy – matki wszystkich żyjących i początków dialogu Boga z Abrahamem, obejmuje różne momenty ziemskiego życia Dziewicy z Nazaretu oraz Jej duchową macierzyńską obecność w Kościele – wspólnocie uczniów Jej Syna.

Maryja jest *Dziewicą pokorną i wierną, która otworzyła nam bramę życia wiecznego, zamkniętą przez nieposłuszeństwo Ewy*¹⁷. Dzięki wierze, z jaką przyjęła Boże słowo, należy do potomstwa Abrahama¹⁸, a tym samym jest wzorem dla wszystkich, którzy według nauki św. Pawła naśladowują wiarę tego patriarchy (por. Ga 3, 6-9). Od chwili, gdy odwieczne Słowo stało się w Niej ciałem, przysługuje Maryi tytuł arki Nowego Przymierza¹⁹. Należy Ona do grona pokornych i ubogich, którzy za czasów Pierwszego Przymierza oczekiwali przyjścia obiecane go Mesjasza²⁰. Dlatego w Niej dzieje Izraela osiągają swój szczyt²¹; wraz z Nią bowiem nadeszła „pełnia czasu” (por. Ga 4, 4), w której Bóg zesłał i objawił swego Syna – „chwałę Izraela i światło dla narodów”²².

¹⁶ MC 17.

¹⁷ 46 (Pf): ZMNMP, 186.

¹⁸ 1 (Pf): ZMNMP, 31: *Maryja jest z pochodzenia córką Adama, która przez swoją niewinność naprawiła winę matki Ewy; przez wiarę jest potomstwem Abrahama, bo gdy uwierzyła, została Matką Jezusa.*

¹⁹ 3 (Ko): ZMNMP, 36: *Ty przez Najświętszą Maryję Pannę, która jest arką Nowego Przymierza, wniosłeś w dom Elżbiety zbawienie i radość.*

²⁰ Por. 1 (Ko): ZMNMP, 30: *Boże, Ty wybrałeś na Matkę Zbawiciela Najświętszą Dziewicę Maryję, która wyróżniła się wśród pokornych i ubogich; LG 55: *Ona zajmuje pierwsze miejsce wśród pokornych i ubogich Pana, którzy z ufnością oczekują od Niego zbawienia i dostępują go.**

²¹ Por. 1 (Pf): ZMNMP, 31: *Ty uczyniłeś Najświętszą Dziewicę Maryję szczytem dziejów Izraela i początkiem Kościoła, aby wszystkie ludy wiedziały, że zbawienie pochodzi od Izraela, a Twoja nowa rodzina wywodzi się z rodu wybranego.*

²² Por. 6 (Ko): ZMNMP, 50: *Boże, Ty przez Najświętszą Dziewicę objawiłeś światu swego Syna jako chwałę Izraela i światło dla narodów.*

W chwili zwiastowania Bóg zesłał do łona Maryi „Słowo zbawienia i Chleb życia”²³, dzięki czemu stała się „domem Słowa i świętąnią Ducha Świętego”²⁴. W Jej nowym i cichym Sercu wypisał prawo Nowego Przymierza²⁵. W swoim łonie nosiła Ona Słowo prawdy²⁶ i dlatego św. Elżbieta wypowiedziała pod Jej adresem błogosławieństwo, które w swej liturgii powtarza Kościół: *Błogosławiona jesteś, która uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Ci od Pana* (Łk 1, 45)²⁷.

Niedościgłym wzorem dla całego Kościoła i dla każdego ucznia Chrystusa stała się Maryja zwłaszcza przez to, że od chwili poczęcia Syna Bożego – przez cały czas Jego ukrytego życia w Nazarecie – w milczeniu zachowywała i rozważała słowo w swoim Sercu (por. Łk 2, 19. 51). Jako Służebnica poddana woli Boga Ojca i najbardziej pojętna Uczennica, z ust Syna przyjmowała „słowa życia” i „początki Ewangelii”. Ten motyw występuje w różnych ujęciach w wielu formułach *Zbioru* i staje się natchnieniem modlitwy o to, abyśmy poddając się światłu Ducha Świętego, potrafili Maryję naśladować²⁸. Pragniemy na Jej wzór przyjmować słowa Chrystusa i wiernie je zachowywać, aby w ten sposób zasłużyć na Jezusowe błogosławieństwo, wypowiedziane przede wszystkim jako wyraz uznania Jej wiary²⁹.

²³ Por. 4 (Ko): ZMNMP, 43: *Boże, Ty zesłałeś z nieba do łona Najświętszej Dziewicy swego Syna, Słowo zbawienia i Chleb życia.*

²⁴ Por. 28 (Ko): ZMNMP, 128: *Panie, nasz Boże, Ty uczyniłeś Niepokalane Serce Najświętszej Dziewicy Maryi domem Twego Słowa i świętąnią Ducha Świętego.*

²⁵ TAMŻE, (Pf): *Ty dałeś Najświętszej Maryi Dziewicy [...] serce nowe i ciche, w którym łaskawie wypisałeś prawo Nowego Przymierza.*

²⁶ Por. 24 (Ant wej): ZMNMP, 115: *Błogosławiona jesteś, Święta Maryjo, Dziewico mądra, któraś nosiła w swym łonie Słowo prawdy.*

²⁷ Por. 29 (Ant Kom): ZMNMP, 132.

²⁸ Por. 5 (Nd): ZMNMP, 47: *Boże, nasz Ojczyce [...] oświeć nas światłem Ducha Świętego, abyśmy za przykładem Najświętszej Maryi Panny rozważali Twoje słowa i zachowywali je w naszych sercach;* 10 (Ant wej): ZMNMP, 65: *Błogosławiona jesteś, Maryjo, która przyjmując zwiastowanie Anioła, stałaś się Matką Boskiego Słowa [...] bo rozważając w milczeniu naukę z nieba, stałaś się Uczennicą Boskiego Mistrza;* TAMŻE, (Ko): ZMNMP, 66: *Ty w Najświętszej Dziewicy Maryi dałaś nam wzór ucznia wiernie zachowującego słowa życia; otwórz nasze serca na słowa zbawienia, aby mocą Ducha Świętego codziennie w nas brzmiało i rodziło obfite owoce;* TAMŻE, (Pf): ZMNMP, 66: *Dziewica Maryja, słusznie została nazwana szczęśliwą, albowiem w dziewiczym łonie nosiła Twojego Syna; lecz jeszcze słuszniej sławi się Ją jako błogosławioną, ponieważ będąc Uczennicą Wcielonego Słowa, pilnie szukała Twojej woli i wiernie ją wypełniła;* TAMŻE, (PK): ZMNMP, 67: *...pokornie Cię błagamy, abyśmy za przykładem Najświętszej Dziewicy stawali się prawdziwymi uczniami Chrystusa, pilnie słuchali Jego słów i wiernie je zachowywali.*

²⁹ Por. TAMŻE, (Ant Kom): ZMNMP, 67: *Błogosławieni ci, którzy słuchają słowa Bożego i zachowują je wiernie* (Łk 11, 28).

Niejednokrotnie zaakcentowana jest w modlitwach rola przykładu wiary Maryi w Boże słowo w misyjnym posłannictwie Kościoła. Jak Maryja za natchnieniem Ducha Świętego poniosła Jezusa do domu Elżbiety i przyczyniła się do uświęcenia Jana w łonie jego matki (por. Łk 1, 41), tak obecnie pociąga zwiastunów Ewangelii, rozgrzewa ich swoją miłością i wspiera ustawiczną modlitwą, aby głosili Chrystusa w całym świecie³⁰. Jak betlejemscy pasterze, a potem mędrcy ze Wschodu, znaleźli Dziecię Jezus u boku Maryi (por. Łk 2, 16; Mt 2, 11), tak obecnie Bóg przez posługę Maryi wzywa do wiary w Ewangelię wszystkie narody³¹. Maryja, posłuszna Bożemu słowu i wskazaniom swego Syna, troszczy się o to, aby taką samą postawę zajmowali uczniowie Chrystusa, do których zwraca się z wezwaniem skierowanym niegdyś do sług podczas wesela w Kanie: *Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie* (J 2, 5)³². Jej słowami sam Bóg nas napomina³³. Wiara, jaką Maryja ujawniała w róż-nych momentach ziemskiego życia swego Syna - od Jego poczęcia po misterium Jego Paschy - jest światłem w drodze Kościoła pielgrzymującego, któremu Ona przewodzi³⁴. Maryja jest uosobieniem roztropnej dziewicy, która - jak Maria siostra Ła-

³⁰ Por. 18 (Pf): ZMNMP, 95: *wiedziona przez Ducha Świętego, z pośpiechem zanosła Chrystusa Janowi, aby stał się dla niego źródłem uświęcenia i radości [...]. Także dzisiaj Najświętsza Dziewica pociąga przykładem zwiastunów Ewangelii, rozgrzewa miłością, wspomaga ustawiczną modlitwą, aby głosili na całym świecie Chrystusa Zbawiciela.*

³¹ Por. 6 (Pf): ZMNMP, 50-51: *przez posługę Najświętszej Dziewicy wzywasz do wiary w Ewangelię wszystkie rodziny narodów. Pasterze jako pierwociny Kościoła z ludu izraelskiego [...] uznają Chrystusa za Zbawiciela. Mędrcy jako pierwsze latorośle Kościoła z wszystkich narodów, pod działaniem Twej łaski i za przewodem świecącej gwiazdy [...] znalezione z Matką Dziecię uwielbiają jako Boga, sławią jako Króla, wyznają jako Odkupiciela.*

³² Por. 9 (Pf): ZMNMP, 60: *Ona to, zatroskana o nowożeńców w Kanie, wstawia się za nimi u Syna i nakazuje sługom wykonać Jego polecenia; 43 (Ant Kom): ZMNMP, 177. Warto w związku z tym przypomnieć interpretację tej zachęty Maryi podaną przez Pawła VI w adhortacji *Marialis cultus: Te słowa* (J 2, 5), pozornie tylko wyrażające samą chęć oddalenia przykrości od uczyty weselnej, w rzeczywistości, w perspektywie czwartej Ewangelii, są jakby głosem, w którym zdaje się rozbrzmiewać formuła użyta przez lud izraelski do zawarcia przymierza na górze Synaj (por. Wj 19, 8; 24, 3. 7; Pwt 5, 27) lub do odnowienia wierności dla niego (por. Joz 24, 24; Ezd 19, 12; Ne 5, 12). Są także głosem w przedziwny sposób zgadzającym się z głosem Ojca, który podczas teofanii na górze Tabor wyrzekł: „Jego słuchajcie” (57).*

³³ Por. 19 (Pf): ZMNMP, 102: *Jej słowami nas napominasz, Jej przykładem pociągasz do naśladowania Chrystusa, a dzięki Jej modlitwom jesteś dla nas łaskawy.*

³⁴ Por. 15 (Pf): ZMNMP, 86: *Ona bowiem, wierząc, poczęła Syna i wierząc oczekiwała Jego zmartwychwstania; umocniona wiarą wyglądała dnia światła i życia, w którym po ustąpieniu nocy śmierci cały świat się rozweseli, a rodzący się Kościół będzie podziwiał z radosnym drzeniem chwalebne oblicze swojego nieśmiertelnego Pana.*

zarza – obrała najlepszą cząstkę (por. Łk 10, 42)³⁵. Dzięki swej wierze, którą Maryja ciągle umacniała przez kontemplację Bożego słowa, stała się Ona dla Kościoła jakby słupem światła, który przewodził ludowi wybranemu w czasie wędrówki przez pustynię (por. Wj 13, 21-22; Mdr 18, 3), stała się obroną wiary Kościoła³⁶.

Uczestnicząc w liturgii słowa, Kościół wpatruje się więc w postać Maryi, Dziewicy słuchającej i wiernej, która z radością przyjmowała Boże słowa i w milczeniu je rozważała sercem mądrym, czystym i pojętnym³⁷. Z tej racji Kościół nazywa Ją „Domem słowa i Świątynią Ducha Świętego”³⁸. Prosi o dar serca ukształtowanego na Jej wzór³⁹ oraz o łaskę kontemplowania Jej duchem Bożego słowa⁴⁰.

2. Maryja wzorem modlitwy Kościoła zanoszonej do Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym

Nowy Testament utrwała w swych pismach trzy momenty, w których Maryja występuje jako Dziewica modląca się. Te trzy zapisy stanowią też podstawę dla bogatego wątku modlitwy, z jakim spotykamy się w *Zbiorze Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*.

Pierwszym momentem jest modlitwa uwielbienia i wdzięczności, którą Ewangelista wkłada w usta Maryi w godzinie nawiedze-

³⁵ Por. 24 (Ant wej): ZMNMP, 115: *Błogosławiona jesteś, Święta Maryjo, Dziewico mądra, któraś nosiła w swym łonie Słowo prawdy. Błogosławiona jesteś, Dziewico roztropna, któraś wybrała najlepszą cząstkę*; por. Mt 25, 1-13 oraz Łk 10, 42.

³⁶ Por. 35 (Ant wej 1): ZMNMP, 149: *Dziewico Maryjo, Ty jesteś niby słup światła, który dniem i nocą przewodził ludowi na pustyni, ukazując mu drogę*; por. Mdr 18, 3; Wj 13, 21-22.

TAMŻE, (Ant wej 2): ZMNMP, 149: *Chwalebna Rodzicielko Chrystusa, dzięki wierze przyjąłś Syna i uwierzyłaś, że umęczony za nas powstanie z martwych. Ty, o laskawa, jesteś obroną wiary Kościoła*.

³⁷ Por. 26(II) (Pf): ZMNMP, 122: *Ona, będąc Dziewicą słuchającą, z radością przyjmuje Twoje słowa, zachowuje je w swym sercu i rozważa je w milczeniu*; 28 (Pf): ZMNMP, 128: *Ty dałeś Najświętszej Maryi Dziewicy serce mądre i pojętne, aby doskonale spełniała Twoje przykazania; serce nowe i ciche, w którym laskawie wypisałeś prawo Nowego Przymierza; serce proste i czyste, przez które zasłużyła na dziewicze poczęcie Twojego Syna*.

³⁸ Por. 28 (Ko): ZMNMP, 128: *Panie, nasz Boże, Ty uczyniłeś Niepokalane Serce Najświętszej Dziewicy Maryi domem Twego Słowa i świątynią Ducha Świętego*.

³⁹ TAMŻE: *daj nam serce czyste i pojętne, abysmy wiernie zachowując Twoje przykazania, miłowali Ciebie ponad wszystko i troskliwie zaradzali potrzebom braci*.

⁴⁰ Por. 32 (Pf): ZMNMP, 141: *Ona bowiem jest wzorem ewangelicznego życia, w Jej szkole uczymy się według Jej myśli kochać Ciebie nade wszystko, Jej duchem nieustannie kontemplować Twoje Słowo, Jej sercem służyć braciom*.

nia domu św. Elżbiety (por. Łk 1, 39-56). Zapis ten jest przewidziany jako Ewangelia w trzech formularzach *Zbioru*⁴¹.

Moment drugi to opis wesela w Kanie Galilejskiej, w którym *Maryja przedstawiwszy Synowi z czułą prośbą tak bardzo doczesną potrzebę*⁴², spowodowała jednak uzyskanie łaski niebieskiej. Spowodowała mianowicie to, że *Jezus dokonawszy pierwszego ze swoich znaków umocnił wiarę uczniów w Siebie* (por. J 2, 1-12)⁴³. Epizod ten jest czytany aż w dziesięciu formularzach *Zbioru*⁴⁴.

Trzeci moment modlitwy Maryi opisuje św. Łukasz w Dz 1, 12-14: Maryja trwa na modlitwie z Jedenastoma, z niewiastami i z „braćmi” Jezusa. Opis ten jest przewidziany w czterech formularzach *Zbioru*⁴⁵. Jak to już widzieliśmy w poprzednim paragrafie poświęconym Maryi Dziewicy słuchającej, także przytoczone opisy modlitwy Bogarodzicy stają się w formularzach *Zbioru* źródłem inspiracji dla śpiewów i formuł eucharystycznych, które kierują naszą myśl ku trzem „wymiarom” modlitwy Maryi: ku Jej modlitwie wielbiąco-dziękczynnej, wstawienniczej i epikletycznej (błaganie o dar Ducha Świętego dla rodzącego się Kościoła). Prześledzimy obecnie ten potrójny wątek, ukazując aktualność modlitwy Maryi w życiu Kościoła wszystkich czasów, a szczególnie w celebracji Eucharystii.

2.1. *Magnificat* - modlitwa uwielbienia i wdzięczności

Paweł VI w adhortacji *Marialis cultus* pisze, że kantyk *Magnificat* zawiera słowa uwielbienia Boga i słowa pokory oraz wiary i na-

⁴¹ Nr 3. „Nawiedzenie Najświętszej Maryi Panny”: ZMNMP, 35-37; nr 39. „Najświętsza Maryja Panna, Królowa i Matka Miłosierdzia”: ZMNMP, 163-165; nr 44. „Najświętsza Maryja Panna, Uzdrawienie chorych”: ZMNMP, 178-180.

⁴² Por. J 2, 3: *Nie mają już wina*.

⁴³ MC 18.

⁴⁴ Nr 9. „Najświętsza Maryja Panna z Kany”: ZMNMP, 58-60; nr 20. „Święta Maryja, Niewiasta nowa”: ZMNMP, 103-105; nr 26. „Najświętsza Maryja Panna, Obraz i Matka Kościoła” (II): ZMNMP, 121-123; nr 30. „Najświętsza Maryja Panna, Matka i Pośredniczka łaski”: ZMNMP, 134-136; nr 33. „Najświętsza Maryja Panna, Matka dobrej rady”: ZMNMP, 143-145; nr 37. „Najświętsza Maryja Panna, Matka świętej nadziei”: ZMNMP, 156-158; nr 39. „Najświętsza Maryja Panna, Królowa i Matka miłosierdzia”: ZMNMP, 163-165; nr 40. „Najświętsza Maryja Panna, Matka Bożej Opatrzności”: ZMNMP, 166-168; nr 42. „Najświętsza Maryja Panna, Wspomożycielka wiernych”: ZMNMP, 172-174; nr 48*. „Najświętsza Maryja Panna Częstochowska”: ZMNMP, 192-193.

⁴⁵ Nr 17. „Najświętsza Maryja Panna z Wieczernika” (perykopa Dz 1, 6-14); nr 18. „Najświętsza Maryja Panna, Królowa Apostołów” (perykopa Dz 1, 12-14; 2, 1-4); nr 26. „Najświętsza Maryja Panna, Obraz i Matka Kościoła” (II) (perykopa Dz 1, 12-14); nr 33. „Najświętsza Maryja Panna, Matka dobrej rady” (perykopa Dz 1, 12-14; 2, 1-4).

*dziei; że jest on szczególną modlitwą Maryi i właściwą pieśnią czasu mesjańskiego, w której łączy się świąteczna radość starego i nowego Izraela [...] kantykiem Najświętszej Maryi Panny stał się we wszystkich czasach wspólną modlitwą całego Kościoła*⁴⁶.

Pieśń ta jest w szczególny sposób źródłem natchnienia dla formularza nr 3, zatytułowanego „Nawiedzenie Najświętszej Maryi Panny”. Wyznajemy w nim, że sam Bóg Ojciec przez Najświętszą Maryję Pannę wniósł „w dom Elżbiety zbawienie i radość”⁴⁷. Zarazem jednak prosimy, abyśmy w podobnym usposobieniu mogli się modlić dzięki łasce Ojca i w wyniku posłuszeństwa natchnieniom tego samego Ducha Świętego, który w chwili zwiastowania w szczególny sposób zstąpił na Maryję (por. Łk 1, 35), a w Jej obecności nappełnił także Elżbietę (por. Łk 1, 41): *spraw, prosimy, abyśmy posłuszni natchnieniu Ducha Świętego, mogli nieść Chrystusa braciom i wielbić Ciebie hymnem chwały i świętością obyczajów*⁴⁸.

Wzmiankę o pieśni Maryi znajdujemy także w prefacji formularza nr 26. „Najświętsza Maryja Panna, Obraz i Matka Kościoła” (II). Wielbimy w niej Boga za to, że dał Kościołowi-Dziewicy „Maryję Pannę jako wzór prawdziwego kultu Bożego”. Ona bowiem jako „Dziewica modląca się uwielbia hymnem chwały Twoje miłosierdzie”. Natomiast w prefacji Mszy nr 8. „Najświętsza Maryja Panna z Nazaretu” wyznajemy, że postawa uwielbienia towarzyszyła całemu życiu Bogarodzicy: *W nazaretańskim domu Najświętsza Matka [...] wysławiała Cię pieśniami, adorowała milczeniem, oddawała Ci chwałę pracą, uwielbiała Cię całym życiem*.

Można powiedzieć, że pieśń *Magnificat* i owo uwielbienie Boga pieśniami, milczeniem, pracą i całym życiem Maryi – to wzór dla eucharystycznej postawy Kościoła, jaką wyraża on codziennie w słowach: *godne to i sprawiedliwe, słuszne i zbawienne, abyśmy zawsze i wszędzie Tobie składali dziękczynienie*.

W tym sensie wypowiada się Paweł VI, który podejmuje myśl św. Ambrozego: *Maryja, będąca wzorem dla całego Kościoła w oddawaniu czci Bogu, jest oczywiście nauczycielką pobożności także dla poszczególnych chrześcijan. Wcześniej zaczęli oni spoglądać na Nią, by tak jak Ona ze swego własnego życia uczynić kult należny Bogu, a z samej czci zadanie swego życia. Już dawno, w IV wieku, św. Ambroży przemawiając do wiernych pragnął, by w każdym z nich był*

⁴⁶ MC 18b.

⁴⁷ 3 (Ko): ZMNMP, 36: *Boże, Zbawco ludzkości, Ty przez Najświętszą Maryję Pannę, która jest arką Nowego Przymierza, wniosłeś w dom Elżbiety zbawienie i radość.*

⁴⁸ TAMŻE.

duch Maryi dla wystawiania Boga: „Oby w każdym był duch Maryi, by uwielbiał Boga; oby w każdym był duch, by radował się w Bogu”⁴⁹.

2.2. Modlitwa prośby i wstawiennictwa

Ten wymiar modlitwy Maryi, aczkolwiek oparty na jednej tylko wzmiance Ewangelii według św. Jana 2, 3: *Nie mają już wina*, jest najszerzej uwzględniony w *Zbiorze*. W licznych jego formułach znajdujemy przeświadczenie, że Maryja nie tylko w czasie swego życia na ziemi wstawiała się do Syna w ludzkich potrzebach, ale macierzyńskim pośrednictwem i skutecznym wstawiennictwem towarzyszy Kościołowi przez całe wieki. Co więcej: Kościół za przykładem Maryi pełni w liturgii, szczególnie w czasie celebracji Eucharystii, to samo macierzyńskie zadanie w stosunku do ludzkości i świata⁵⁰. Spróbujmy wydobyć na światło ten wątek modlitwy Maryi.

Podobnie jak w Kanie zatroskana o nowożeńców, Maryja wyjednała u Syna przemianę wody w wino, z równą troskliwością wstawia się u Niego za nami i nakazuje pełnić Jego polecenia⁵¹. Niezwykła skuteczność Jej wstawiennictwa wkłada w usta Kościoła modlącego się antyfoną na Komunię takie oto błogosławieństwo, oparte na prostym stwierdzeniu Ewangelisty (por. J 2, 11): *Błogosławiona jesteś, Panno Maryjo: przez Ciebie Twój Syn uczynił początek znaków; przez Ciebie Oblubieniec przygotował nowe wino dla Oblubienicy; przez Ciebie uczniowie uwierzyli w swego Nauczyciela*⁵².

Uczestnicy posiłku eucharystycznego winni czuć się przynaglenni tym przykładem zatroskania i wstawiennictwa Maryi w Kanie do trwania w wierze przy Chrystusie i udzielania Kościołowi pomocy

⁴⁹ MC 21; por. AMBROZY, *Wyjaśnienie Ewangelii według Łukasza*, II, 26: CSEL 32, IV, 55; SCH 45, 83-84.

⁵⁰ Por. MC 18: *modlącą się Maryję winno się dostrzegać zarówno w rodzącym się Kościele, jak i zawsze potem, także i teraz: chociaż bowiem została wzięta do nieba, nie przestaje jednak spełniać swej błagalnej i zbawiennej misji (por. KK 62). Dziewicą modlącą się jest również Kościół, który codziennie przedstawia Ojcu potrzeby dzieci „oraz nieustannie wielbi Boga i wstawia się za zbawienie całego świata” (KL 83).*

⁵¹ Por. 9 (Nd): ZMNMP, 59: *Panie, nasz Boże, przemień te dary [...] w Ciało i Krew Jezusa Chrystusa, Twój Syna, który na prośbę Matki przemienił wodę w wino i zapowiedział godzinę swojej chwalebnej męki; TAMŻE, (Pf): ZMNMP, 60: Ona zatroskana o nowożeńców w Kanie, wstawia się za nimi do Syna i nakazuje sługom wykonać Jego polecenie; por. 31 (Nd): ZMNMP, 138: *dzięki Jej wstawiennictwu Syn Twój cudownie przemienił wodę wypełniającą stągwie w wino.**

⁵² 9 (Ant Kom): ZMNMP, 60.

w jego potrzebach, aby w ten sposób przygotowywać nadejście królestwa Bożego⁵³.

Jakie są potrzeby, które Maryja zaspokaja swoim wstawiennictwem, będąc równocześnie dla Kościoła wzorem modlitwy?

Kościół najpierw wyznaje, że wstawiennicza modlitwa Maryi jest owocna tylko dzięki przyzwoleniu Ojca, który powołał Maryję na Matkę swego Wcielonego Syna: *Boże [...], spraw, aby wspomagało nas wstawiennictwo Dziewicy, w której Boże macierzyństwo głęboko wierzymy*⁵⁴. Wyrazem tego przekonania jest też prośba: *Panie, nasz Boże, przyjmij modlitwy i dary Twojego ludu i za wstawiennictwem Najświętszej Rodzicielki Twojego Syna nie dopuść, aby nasze pragnienia pozostały nie spełnione, a nasze prośby daremne*⁵⁵.

Bóg dał Maryi serce miłosierne, wrażliwe na ludzką nędzę i uczynił Ją szafarką miłosierdzia⁵⁶. Dzięki temu grzesznicy wzywają Jej z nadzieją, że doznają Bożego przebaczenia⁵⁷. Wierni uciekają się z ufnością pod Jej obronę⁵⁸ i wzywają Jej w niebezpieczeństwach, przekonani, iż dzięki Jej modlitwom doznają Bożej pomocy; że Bóg w swojej Opatrzności oddali od nas to, co szkodliwe i obdarzy nas tym, co służy naszemu dobru⁵⁹.

⁵³ Taka jest treść modlitwy po Komunii formularza nr 9: ZMNMP, 60: *Posileni świętym darem Ciała i Krwi Pańskiej, porosimy Cię, Boże, nasz Ojcze, abysmy za przykładem Najświętszej Dziewicy, trwając z wiarą przy Chrystusie i spiesząc z pomocą Kościołowi w jego potrzebach, mogli w jedności serc przygotować nadejście Twojego królestwa*.

⁵⁴ 2 (Ko): ZMNMP, 32.

⁵⁵ 37 (Nd): ZMNMP, 157.

⁵⁶ Por. 40 (Pf): ZMNMP, 168: *W Kanie Galilejskiej prosiła Syna za nowożeńcami [...]. Teraz jako Królowa, siedząc po prawicy Syna, spieszy z pomocą Kościołowi we wszystkich potrzebach, a jako szafarka miłosierdzia i troskliwa Matka, każdego z nas wspomaga, jak polecił Jej z krzyża Jezus Chrystus*.

⁵⁷ Por. 14 (Ant wej 2): ZMNMP, 77: *Bądź pozdrowiona, laski pełna, my grzesznicy wzywamy Twojej litości, bo miłosiernie spoglądasz na naszą nędzę*, TAMZE, (Ko): ZMNMP, 78: *Boże, Ty [...] pod krzyżem ustanowiłeś [...] Matkę [Twojego Syna] Pojedynczymi grzeszników, spraw, abysmy za macierzyńskim wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny otrzymali odpuszczenie naszych grzechów*, TAMZE, (Nd): TAMZE: *abyś za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny, która jest Ucieczką grzesznych, litościwie odpuścił nam grzechy*, TAMZE, (Pf): TAMZE: *Ty dałeś Najświętszej Dziewicy, wolnej od grzechu, serce miłosierne dla grzeszników, którzy odczuwając Jej macierzyńską miłość, uciekają się do Niej i wypraszają Twoje przebaczenie. Podziwiając Jej duchowe piękno, usiłują się powstrzymać od brzydoty grzechu*; 46 (Pf): ZMNMP, 186: *Maryja jest Dziewicą błagającą, która nieustannie modli się za grzeszników, aby się nawrócili do Jej Syna, wieczystego źródła laski i otwartej bramy przebaczenia*.

⁵⁸ Por. 21 (Ko): ZMNMP, 106n: *spraw, abysmy uciekając się z ufnością pod Jej obronę i wzywając Jej macierzyńskiego imienia, nabrali otuchy*. TAMZE, (Pf): ZMNMP, 107: *[wierni] z ufnością na Nią spoglądają jako na jasną gwiazdę, w niebezpieczeństwach wzywają Maryję jako Matkę, a w potrzebach uciekają się pod Jej obronę*.

⁵⁹ Por. 40 (Ko): ZMNMP, 167: *pokornie Cię błagamy, abyś za przyczyną Najświętszej Dziewicy Maryi [...] oddalił od nas wszystko, co nam szkodzi, i udzielił wszystkiego, co służy naszemu dobru*.

Dzięki Jej wstawiennictwu wierni stają się zdolni do zachowania w tym życiu prawdziwej hierarchii wartości, w której Królestwo Boże zajmuje pierwsze miejsce⁶⁰. Szczególną troską otacza Maryja wiarę Kościoła: swoim przykładem pociąga i ustawiczną modlitwą wspomaga zwiastunów Ewangelii⁶¹, wyjednuje wszystkim uczniom swego Syna umocnienie w wierze, nadziei i miłości⁶², aby dochowując wierności zobowiązaniom chrztu oraz służąc Bogu i braciom⁶³, pod opieką Maryi doszli do Góry, którą jest Chrystus⁶⁴, do oglądania chwały Ojca, i mogli otrzymać obiecane wieczne dobra⁶⁵.

Pod opieką Maryi Kościół trwa w nauce Apostołów i pośród nawałnic świata zmierza do niebieskiej ojczyzny⁶⁶. Chrześcijanie ufają, że dzięki Jej wstawiennictwu Bóg zachowa ich od doczesnych utrapień, napelni pociechą⁶⁷, zapewni im upragniony pokój koniecz-

⁶⁰ Por. 40 (PK): ZMNMP, 168: *Miłosierny Boże, spraw, [...] abyśmy za wstawiennictwem Matki Bożej Opatrzności szukali najpierw Twojego królestwa i sprawiedliwości i otrzymali pomoc w życiu doczesnym.*

⁶¹ Por. 18 (Pf): ZMNMP, 95: *Także dzisiaj Najświętsza Dziewica pociąga przykładem zwiastunów Ewangelii, rozgrzewa miłością, wspomaga ustawiczną modlitwą, aby głosili na całym świecie Chrystusa Zbawiciela.*

⁶² Por. 35 (Ko): ZMNMP, 150: *Wszchemogący, wieczny Boże, [...] spraw, za Jej wstawiennictwem, abyśmy byli mocni w wierze, stali w nadziei i wytrwali w miłości; TAMZE, (Nd): ZMNMP, 150: *Panie, Ojczy święty, Ty oświeciłeś nasze serca światłem wiary, spraw, aby dary Tobie złożone i modlitwy, które do Ciebie zanosimy, za pośrednictwem Matki Odkupiciela, wyjednały nam stałość w wierze i żarliwość w miłości.**

⁶³ Por. 32 (Nd): ZMNMP, 141: *abyśmy wiernie wypełniając przyrzeczenia chrztu świętego, szczerym sercem służyli Tobie i braciom.*

⁶⁴ Por. TAMZE, (Ko): ZMNMP, 140: *Wszchemogący Boże, niech nas wspomaga czcigodne wstawiennictwo Dziewicy Maryi, abyśmy bezpieczni pod Jej obroną, mogli dojść do Góry, którą jest Jezus Chrystus.*

⁶⁵ Por. 35 (PK): ZMNMP, 151: *abyśmy ufni w obronę Najświętszej Dziewicy Maryi, na ziemi postępowali zgodnie z nakazami wiary i mogli dojść do oglądania Twojej chwały w niebie.*

⁶⁶ Por. 42 (Pf): ZMNMP, 174: *Ty Niepokalaną Dziewicę Maryję, Rodzicielkę swojego Syna, uczyniłeś Matką i Wspomożycielką chrześcijańskiego ludu, aby pod Jej opieką nieustraszenie walczył w obronie wiary, trwał mocno w nauce Apostołów i bezpiecznie kroczył wśród nawałnic świata, aż dojdzie z radością do niebieskiej ojczyzny.*

⁶⁷ Ojcem wszelkiej pociechy jest sam Bóg (por. nr 41. „Najświętsza Maryja Panna, Matka pocieszenia”, Ant wej zapożyczona z 2 Kor 1, 3-4: ZMNMP, 169); przez Dziewicę Maryję Bóg zesłał swemu ludowi Jezusa – „źródło pociechy”; pociechą napelnia nas Bóg Ojciec także za wstawiennictwem Maryi, gdy Jej z wiarą wzywamy: TAMZE, (Ko): ZMNMP, 169: *Boże, Ty przez Dziewicę Maryję zesłałeś swojemu ludowi Jezusa Chrystusa jako źródło pociechy, spraw, abyśmy za Jej wstawiennictwem zostali napelnieni wszelką pociechą i udzielali jej naszym bliźnim; TAMZE, (Pf): ZMNMP, 170: *Jego, [Jezusa Chrystusa] jako źródło pociechy dla świata, z radością przyjęła Najświętsza Maryja Panna [...]. Gdy stojąc obok krzyża swego Syna, znosiła srogie bólesci, pocieszałaś Ją nadzieją Jego zmartwychwstania. [...] Teraz wzięta do nieba, pocieszasz z macierzyńską miłością wszystkich, którzy Ją z wiarą wzywają, aż nadejdzie pelen blasku dzień Pański.**

ny do życia w Kościele w duchu rodzinnej jedności, a w końcu obdarzy ich wieczną radością⁶⁸.

Macierzyńskie wstawiennictwo Maryi jest całkowicie podporządkowane zbawczym planom Boga Ojca objawionym w Jezusie Chrystusie. Ojciec bowiem, powołując Ją do godności Matki swego Wcielonego Syna, najściślej Ją złączył z Jego dziełem Odkupienia, ustanawiając Ją Pośredniczką łaski⁶⁹, Matką i Królową miłosierdzia⁷⁰, szafarką swojej dobroci. Znamienne jest to, że według świadectwa eucharystii ZMNMP Maryja przez swe orędownictwo w potrzebach ludzi niejako dzieli się z nimi pociechą i miłosierdziem, jakich sama doznała od Boga⁷¹. Z drugiej zaś strony wierni obdarzeni dzięki Jej wstawiennictwu darami Bożej pociechy i miłosierdzia, czują się zobowiązani do okazywania swoim bliźnim przebaczenia, pociechy⁷² i miłosierdzia⁷³. W ten sposób Maryja przyczynia się z woli Bożej do przepływu dobra, którego źródłem i dawcą jest Trójosobowy Bóg.

⁶⁸ Por. 42 (Nd): ZMNMP, 173: *spraw, abyśmy za wstawiennictwem takiej Matki we wszystkich przeciwnościach doznawali Twojej pomocy*; 44 (Ko): ZMNMP, 179: *Panie, nasz Boże, daj nam, sługom swoim, cieszyć się trwałym zdrowiem duszy i ciała i za wstawiennictwem Najświętszej Maryi zawsze Dziewicy uwolnij nas od doczesnych utrapień i obdarz wieczną radością*; 45 (Ko): ZMNMP, 182: *za wstawiennictwem Najświętszej Maryi zawsze Dziewicy daj naszym czasom upragniony pokój, abyśmy utworzyli jedną rodzinę, żyjącą w zgodzie i złączoną węzłami bratniej miłości*.

⁶⁹ Por. 29 (Pf): ZMNMP, 132: *Najświętszą Pannę, swoją pokorną Służebnicę, która cierpliwie zniosła hańbę krzyża swojego Syna, wywyższyłeś ponad chóry Aniołów, gdzie razem z Chrystusem chwalebnie króluje i wstawia się za wszystkimi ludźmi jako Pośredniczka łaski i Królowa wszechświata*.

⁷⁰ Por. 39 (Ant wej): ZMNMP, 163: *Witaj, Królowo miłosierdzia, chwalebna Matko Chrystusa, pocieszycielko pokutujących i nadziejo nieszczęśliwych*; TAMZE, (Ko 1): ZMNMP, 164: *Boże, Twoje miłosierdzie jest bez miary, spraw za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Dziewicy, Matki miłosierdzia, abyśmy doznając Twojej łaskawości na ziemi, mogli osiągnąć wieczną chwałę w niebie*; TAMZE, (Ko 2): ZMNMP, 164: *Ojczy święty, przyjmij łaskawie prośby swoich dzieci, które obciążone winą powracają do Ciebie i wzywają Twojej łitości, pobudzony nią, posłałeś swego Syna jako Zbawiciela świata i ustanowiłeś Maryję Królową miłosierdzia*; TAMZE, (Pf): ZMNMP, 165: *Ona jest Królową łaskawą, która doznawszy w szczególny sposób Twojego miłosierdzia, przygarnia wszystkich uciekających się do Niej i wysłuchuje wołających wśród doczesnych utrapień. Maryja jest Matką miłosierdzia, zawsze zwróconą ku prośbom swoich dzieci, aby uzyskać dla nich przebaczenie i wyjednać odpuszczenie grzechów. Ona jest szafarką dobroci, nieustannie błagającą Syna za nami, aby swoją łaską ubogacił nasze ubóstwo i umocnił swoją potęgą nasze słabe siły*.

⁷¹ Por. wyżej, przypis 67 i 70.

⁷² Por. 41 (Ko): ZMNMP, 169: *spraw, abyśmy za Jej wstawiennictwem zostali napelnieni wszelką pociechą i udzielali jej naszym bliźnim*.

⁷³ Por. 39 (Nd): ZMNMP, 164: *Panie, nasz Boże, [...] spraw, abyśmy oddając cześć Najświętszej Dziewicy, Matce miłosierdzia, za Jej wstawiennictwem okazywali miłosierdzie naszym bliźnim i zasłużyli na Twoje przebaczenie; w tym świetle trzeba rozumieć antyfonę na Komunię tegoż formularza: Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny (Łk 6, 36): ZMNMP, 165*.

2.3. Modlitwa epikletyczna Maryi – błaganie o Dar Ducha Świętego

Maryja, która już w misterium Wcielenia doznała szczególnej mocy Ducha Świętego jako sprawcy Jej Boskiego macierzyństwa (por. Łk 1, 35; Mt 1, 18. 20)⁷⁴, sama otrzymuje pełnię Daru Bożego i wyprasza jego wylanie na rodzącą się wspólnotę uczniów Chrystusa, kiedy *wszyscy oni trwali jednomyślnie na modlitwie razem z niewiastami, z Maryją, Matką Jezusa, i z braćmi Jego* (Dz 1, 14). Ten wątek modlitwy Maryi jest przedstawiony szczególnie w przeznaczonym na Okres Wielkanocny formularzu nr 17. „Najświętsza Maryja Panna z Wieczernika”⁷⁵.

Owocem tej modlitwy było przede wszystkim ubogacenie przez Boga Ojca darami Ducha samej Maryi: *Panie, nasz Boże, Ty ubogaciłeś darami Ducha Świętego Najświętszą Maryję Pannę modlącą się razem z Apostołami*⁷⁶.

Charakter epikletyczny modlitwy Maryi oraz związek między misteriami Wcielenia i Zesłania Ducha Świętego wyraźnie uwydatnia prefacja tegoż formularza: *Maryja, która modląc się oczekiwała przyścia Chrystusa, w gorących błaganiach przyzywa obiecanego Pocieszyciela*⁷⁷. Słowa te przywołują na myśl obietnicę daną przez Jezusa Apostołom: *Ja [...] będę prosił Ojca, a innego Parakleta da wam, aby z wami był na zawsze – Ducha prawdy, którego świat przyjąć nie może, ponieważ Go nie widzi ani nie zna* (J 14, 16-17; por. 14, 26; 15, 26; 16, 7-15).

*Ta, którą przy Wcieleniu Słowa ocenił Duch Święty, przy narodzeniu nowego Ludu Twojego znowu otrzymuje pełnię Daru Bożego*⁷⁸. Można postawić pytanie, na czym polegało udzielenie Maryi owej pełni Ducha Świętego i jakie były skutki tego Daru w Jej osobistym życiu, związanym ze wspólnotą młodego Kościoła? Na pytanie to nie znajdujemy odpowiedzi w formułach modlitw *Zbioru*. Sądzę, że owocem działania Ducha Świętego było pełnienie przez Maryję macierzyńskiej roli względem wspólnoty uczniów Chrystusa w myśl Jego testamentu przekazanego na krzyżu (por. J 19, 25-27).

⁷⁴ Por. MC 26, gdzie Paweł VI szerzej wyjaśnia związek Dziewicy Maryi z Duchem Bożym.

⁷⁵ ZMNMP 91-93. Fragmentaryczne wzmianki o tej modlitwie Maryi występują również w formularzu nr 18. „Najświętsza Maryja Panna, Królowa Apostolów” (Ant wej i Ko: ZMNMP, 94) i w nr 26. „Najświętsza Maryja Panna, Obraz i Matka Kościoła” (II) (Pf: ZMNMP, 123).

⁷⁶ 17 (Ko): ZMNMP, 91.

⁷⁷ TAMŻE, (Pf): ZMNMP, 92.

⁷⁸ TAMŻE.

Jak Duch Święty „ocienił” Maryję, aby się stała Matką Syna Bożego, tak również Dar Ducha uzdolnił Ją do pełnienia funkcji duchowego macierzyństwa względem Kościoła, narodzonego z przebitego boku Jezusa, nowego Adama⁷⁹. Być może również dzięki nowemu światłu Ducha Świętego Maryja otrzymała pełniejsze zrozumienie nauki i misji swego Syna, podobnie jak Apostołowie, którym Jezus obiecał, że Duch Święty doprowadzi ich do całej prawdy i przypomni im to, co Zbawiciel powiedział (por. J 14, 26; 16, 13). Wypowiedź Ewangelisty Łukasza dotycząca słów dwunastoletniego Jezusa, odnalezionego w świątyni, świadczy o tym, że Maryja nie od początku pojmowała sens posłannictwa swego Syna (por. Łk 2, 48-50). Można też przyjąć, że trwające w obecnym czasie Kościoła wstawienictwo Maryi, o którym była mowa w poprzednim punkcie tego opracowania, zakorzenia się w szczególnym Darze Ducha Świętego, którym została Ona ogarnięta w chwili swego Wniebowzięcia.

W niektórych formułach Mszy nr 17. ukazane jest wzorce znaczenie modlitwy Maryi z Apostołami: *Najświętsza Dziewica, czuwająca na modlitwie i płonąca miłością, stała się wzorem Kościoła, który ubogacony darami Ducha, czujnie oczekuje drugiego przyjścia Chrystusa*⁸⁰. Jak Maryja modlitwą przygotowywała się na przyjęcie Daru Ducha, tak Kościół od dnia Zesłania Ducha Świętego pielgrzymujący przez ziemię, przeżywa swój „adwent” przed Paruzją. Maryja modląca się w Wieczerniku jest wzorem czujnego oczekiwania i misyjnego zapału Kościoła. Wyraża to kolekta Mszy nr 17: *Panie, nasz Boże, Ty ubogaciłeś darami Ducha Świętego Najświętszą Pannę modlącą się razem z Apostołami, spraw za Jej wstawiennictwem, abyśmy napelnieni tym Duchem, mogli trwać jednomyślnie na modlitwie i nieść braciom dobrą nowinę o zbawieniu*⁸¹.

Trzeba podkreślić, że owa jednomyślność, która towarzyszyła modlitwie Maryi i Apostołów, jest cechą charakterystyczną życia i modlitwy pierwotnej wspólnoty chrześcijańskiej w Jerozolimie (por. Dz 2, 46; 4, 24. 32). Maryja jawi się więc jako wzór Kościoła wszystkich czasów. Jak pisze Paweł VI – Kościół jest również *Dziewicą modlącą się*, która *codziennie przedstawia Ojcu potrzeby swoich dzieci „oraz nieustannie wielbi Boga i wstawia się za zbawienie całego świata”*⁸². Modlitwa Maryi płynie z uległości Duchowi Święte-

⁷⁹ Por. oparte na nauce św. Augustyna stwierdzenie SC 5: *z boku umierającego na krzyżu Chrystusa zrodził się przedziwny sakrament całego Kościoła*”; por. AUGUSTYN, *Enarr. In Ps. 138*, 2: CCh 40, 1991.

⁸⁰ 17 (Pf): ZMNMP, 92.

⁸¹ TAMŻE, (Ko): ZMNMP, 91.

⁸² MC 18; por. SC 83.

mu, o jaką również Kościół prosi w słowach: *Ojczy święty, [...] spraw, abyśmy gorliwie naśladowując Najświętszą Maryję Pannę, byli ulegli głosowi Ducha Świętego i szukali we wszystkim Twojej chwały*⁸³.

3. Maryja - Dziewica ofiarująca wzorem udziału w eucharystycznej Ofierze Chrystusa i Kościoła

Ofiarniczą wolę Maryi dostrzegamy już w chwili zwiastowania. Paweł VI, wspominając o tym misterium, podkreśla zbieżność między odpowiedzią Maryi na Boże powołanie (Łk 1, 38: *Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego*) a zbawczym „fiat” wyrażonym przez Słowo Wcielone w momencie Jego przyścia na ziemię: *Oto idę, abym spełniał wolę Twoją, Boże* (Hbr 10, 7; Ps 40[39], 8-9)⁸⁴. Wypowiedziane przez Maryję przyzwolenie antycypuje prośbę Modlitwy Pańskiej: *Bądź wola Twoja* (Mt 6, 10) i jest dla wszystkich chrześcijan pouczeniem i przykładem, jak posłuszeństwo woli Ojca ma się stać drogą i pomocą do świętości każdego⁸⁵. *Maryja jest [...] wzorem tego kultu, przez który życie każdego staje się ofiarą składaną Bogu*⁸⁶.

Kolejnym wydarzeniem, w którym uwidacznia się związek Maryi z Ofiarą Jezusa, jest Jego ofiarowanie w świątyni, opisane w Ewangelii Łukasza 2, 22-35. Paweł VI uczy, że w epizodzie tym zawiera się prorocstwo dotyczące zarówno męki Jezusa, który stanie się „znakiem sprzeciwu” (por. Łk 2, 34), jak i cierpienia Jego Matki, której duszę przeniknie miecz (por. Łk 2, 35). Obydwie zapowiedzi spełniły się w godzinie Męki Jezusa na krzyżu⁸⁷.

*Zjednoczenie Matki i Syna w dziele odkupienia (por. KK 57) najbardziej zajaśniało na Górze Kalwarii, gdzie Chrystus «samego siebie nieskalanego ofiarował Bogu» (Hbr 9, 14), a Maryja stojąc pod krzyżem (por. J 19, 25), „najgłębiej ze swym Jednorodzoną współcierpiała i z ofiarą Jego złączyła się matczynym duchem, z miłością godząc się, aby doznała ofiarniczego wyniszczenia żertwa z Niej narodzona” (KK 58), którą również sama złożyła Ojcu Przedwiecznemu*⁸⁸.

⁸³ 17 (Nd): ZMNMP, 92.

⁸⁴ Por. MC 6.

⁸⁵ TAMŻE, 21.

⁸⁶ TAMŻE.

⁸⁷ TAMŻE, 20. Epizod Ofiarowania w świątyni jest wspominany w formularzu nr 7. „Najświętsza Maryja Panna w tajemnicy Ofiarowania Pańskiego” (perykopa Łk 2, 27-35): ZMNMP, 52-54 oraz w nr 8a. „Najświętsza Maryja Panna z Nazaretu” (I) (perykopa Łk 2, 22. 39-40): ZMNMP, 55-57.

⁸⁸ MC 20.

Wyrażone przez Maryję w chwili zwiastowania posłuszeństwo Bożemu słowu (rozważane wyżej w pierwszym paragrafie tego szkicu) jest zapoczątkowaniem Jej ofiary ściśle związanej z Ofiarą całego życia Syna Bożego od chwili Jego przyjścia na świat aż po godzinę Jego Paschy – przejścia z tego świata do Ojca (por. J 13, 1) i zarazem stanowi wzór zjednoczenia Kościoła z Chrystusem w Jego Ofierze uobecnianej w Eucharystii.

Zobaczmy, jak ujęte są te wątki w euchologii *Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie*.

Na czoło wybija się w modlitwach prawda o pokorze i posłuszeństwie, przez które Maryja już w chwili Wcielenia naprawiła winę nieposłuszeństwa Ewy. Z tą prawdą spotykamy się już w pierwszym formularzu, zatytułowanym „Najświętsza Maryja Panna, wybrana Córka Izraela”. Prosimy w nim Boga Ojca o łaskę naśladowania wzniosłej Córy Syjonu, *która przez pokorę podobala się Tobie, a przez posłuszeństwo przyczyniła się do naszego Zbawienia*⁸⁹. W prefacji tej Mszy wielbimy Boga za to, że uczynił Maryję „szczytem dziejów Izraela i początkiem Kościoła”: *Maryja jest z pochodzenia córką Adama, która przez swoją niewinność naprawiła winę matki Ewy*⁹⁰.

Dzieło Odkupienia ludzkości przez posłuszeństwo Syna Bożego, zapoczątkowane w misterium Wcielenia – dzieło, w którym uczestniczy od początku Maryja - nowa Ewa, przedłuża się w eucharystycznej konsekracji dzięki mocy tego samego Ducha Świętego, który nappełnił łono Maryi Dziewicy. Bóg Ojciec przez swego Ducha zapewnia ciągłość między misterium Wcielenia i Eucharystią. Dostrzegamy to we fragmencie prefacji i w modlitwie nad darami Mszy „Najświętsza Maryja Panna w tajemnicy Zwiastowania Pańskiego”: *przez tajemnicze działanie Ducha Świętego [Maryja] poczęła Syna i z miłością Go nosiła w niepokalanym łonie*⁹¹. *Boże, niech Duch Święty, który swoją mocą nappełnił łono Najświętszej Dziewicy Maryi, uświęci dary złożone na Twoim ołtarzu*⁹². Działanie Boga Ojca przez Jego Ducha sprawia, że Maryja w szczególny sposób uczestniczy w misteriach Wcielenia i Epifanii, które uobecniają się w Ofierze eucharystycznej.

Wyraża to modlitwa nad darami Mszy „Najświętsza Maryja Panna w tajemnicy Objawienia Pańskiego”: *Boże, nasz Ojczy, uświęć mocą Ducha Świętego dary z radością Tobie ofiarowane na cześć*

⁸⁹ 1 (Ko 2): ZMNMP, 30.

⁹⁰ TAMŻE, (Pf): ZMNMP, 31.

⁹¹ 2 (Pf): ZMNMP, 33.

⁹² TAMŻE, (Nd): ZMNMP, 33.

*Najświętszej Maryi, aby stały się dla nas Ciałem i Krwią Chrystusa, który narodzony z Dziewicy Maryi objawił Twoją chwałę i całe swe życie poświęcił dla zbawienia ludzi*⁹³.

W misterium Ofiarowania Jezusa w świątyni spotykamy Maryję, pokorną Służebnicę, która spełnia przepis Starego Prawa dotyczący oczyszczenia kobiety po urodzeniu syna (por. Kpł 12, 1-8). Składa Ona z tej okazji „ofiary ubogich”: dwa młode gołębie – *jednego na ofiarę całopalną i jednego na ofiarę przeblagalną* (por. Kpł 5, 7; 12, 8; por. Łk 2, 24). Okazuje również posłuszeństwo przepisowi Prawa dotyczącego pierworodnych (por. Wj 13, 1-2. 13-15; Lb 3, 11-13. 45-47), z tym jednak, że nie składa przewidzianego wykupu w wysokości pięciu syklów srebra (por. Lb 3, 47), ale ofiaruje Syna Bogu: *Ona jest Dziewicą, Córką Syjonu, która wypełniając Prawo, w świątyni ofiaruje Tobie Syna, jako chwałę Twego ludu Izraela i światło dla wszystkich narodów. [...] jest [...] Służebnicą planu zbawienia, która ofiaruje Tobie niepokalanego Baranka, mającego ponieść śmierć na ołtarzu krzyża dla naszego zbawienia [...] [i] doznaje bólu z powodu prorocstwa starca Symeona*⁹⁴.

Skutkiem błędu lub niedopatrzienia jest formuła modlitwy nad darami, w której mówi się o „oferze ubogich” złożonej rzekomo przez Maryję w celu wykupienia Syna: *Panie, nasz Boże, przyjmij modlitwy i dary z radością złożone na cześć Najświętszej Dziewicy, która przyniosła do świątyni ofiarę ubogich, aby wykupić swojego Syna, Odkupiciela nas wszystkich*⁹⁵. Sformułowanie to nie zgadza się z treścią prefacji tej samej Mszy, która mówi właśnie o ofiarowaniu Jezusa – niepokalanego Baranka, a nie Jego wykupieniu. O złożeniu wykupu ani słowem nie wspomina św. Łukasz! „Ofiara ubogich” (dwie synogarlice lub dwa młode gołębie) miała być złożona z racji oczyszczenia matki, a nie wykupu pierworodnego syna.

W tym momencie – jak mówi prefacja Mszy nr 7 - Maryja doznaje bólu „z powodu prorocstwa starca Symeona” (por. Łk 2, 34n: *Oto Ten przeznaczony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu i na znak, któremu sprzeciwić się będą. A Twoją duszę miecz przeniknie, aby na jaw wyszły zamysły serc wielu*). Zjednoczenie Matki z Synem w postawie posłuszeństwa woli Boga Ojca trafnie wyraża dalszy fragment tej samej prefacji: *W ten sposób z woli Twojej, Panie, Syna i Matkę jedna zespala miłość, jedno łączy cierpienie i jedna ożywia Ich wola podobania się Tobie*⁹⁶.

⁹³ 6 (Nd): ZMNMP, 50.

⁹⁴ 7 (Pf): ZMNMP, 53.

⁹⁵ TAMŻE, (Nd): ZMNMP, 53.

⁹⁶ TAMŻE, (Pf): ZMNMP, 53.

Maryja posłuszna nakazom Starego Prawa i ofiarująca Ojcu „Twórcę nowego Prawa” jest wzorem dla Kościoła, który pragnie strzec Nowego Przymierza, trwać w nieskażonej wierze, mocnej nadziei i gorącej miłości⁹⁷ oraz - wsłuchany w głos Ducha Świętego - podążać na spotkanie „zbliżającego się Oblubieńca”⁹⁸.

Najpełniej jednak ofiarnicze usposobienie Maryi objawiło się w godzinie męki Jej Syna. Stała Ona pod krzyżem z postanowienia Opatrzności Boga Ojca⁹⁹, który zechciał, aby umierającemu Synowi „towarzyszyła bolejąca Matka”¹⁰⁰ i stała się „przy ołtarzu krzyża” „pomocnicą” ludzkiego odkupienia¹⁰¹.

Jej współcierpienie z Jezusem było urzeczywistnieniem zbawczego zamysłu Ojca, aby w członkach mistycznego Ciała dopełniała się męka Wcielonego Syna¹⁰². Do Maryi najdoskonalej odnoszą się słowa św. Pawła: *W moim ciele dopełniam braki udręk Chrystusa dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół* (Kol 1, 24)¹⁰³. Maryja współcierpiała z Jezusem, cierpiącym Sługą¹⁰⁴ i z miłością zgadzała się na Jego Ofiarę¹⁰⁵.

⁹⁷ Por. TAMZE, (Ko): ZMNMP, 52n: *Boże, niech dziewiczy Kościół wiernie strzeże Nowego Przymierza miłości i za przykładem Twojej pokornej Służebnicy, która w świątyni ofiarowała Ci Twórcę nowego Prawa, zachowa nieskażoną wiarę, umacnia nadzieję zbawienia i żywi gorącą miłość.*

⁹⁸ Por. TAMZE, (PK): ZMNMP, 54: *Boże, nasz Ojczy, niech dziewiczy Kościół, upodobniony do Maryi Dziewicy, mocą przyjętego Sakramentu służy Tobie szczerym sercem, niech uważnie słucha głosu Ducha Świętego i zapaloną pochodnią wiary spieszy z radością na spotkanie zbliżającego się Oblubieńca.*

⁹⁹ 11 (Pf): ZMNMP, 70: *z postanowienia Twojej Opatrzności obok krzyża Syna stanęła wierna Matka, [...] Tam [...] jaśniej jako nowa Ewa, jak bowiem niewiasta przyczyniła się do śmierci, tak również niewiasta przyczyniła się do życia;* 12(II) (Ko 1): ZMNMP, 72: *Boże, Ty dla odkupienia rodzaju ludzkiego, zwiedzonego podstępem szatana, złoczyłeś z Twoim cierpiącym Synem współcierpiącą Matkę;* TAMZE, (Ko 2): ZMNMP, 72: *Boże, z Twojej woli obok Twego Syna wiszącego na krzyżu stała współcierpiąca Matka;* TAMZE, (Pf): ZMNMP, 73: *Ty [...] dla odnowy rodzaju ludzkiego w nieskończonej mądrości postanowiłeś, aby obok krzyża nowego Adama stanęła nowa Ewa.*

¹⁰⁰ 11 (Ko): ZMNMP, 69: *Boże [...] Ty chciałeś, aby Twojemu umierającemu Synowi towarzyszyła bolejąca Matka.*

¹⁰¹ TAMZE, (Nd): ZMNMP, 69: *Panie, nasz Boże, przyjmij łaskawie dary Twoich wiernych i przemień je w Sakrament ludzkiego odkupienia, w którym Najświętsza Dziewica stała się pomocnicą przy ołtarzu krzyża.*

¹⁰² Por. TAMZE, (Ko): ZMNMP, 69: *Boże, Ty w tajemniczy sposób dopełniasz mękę Chrystusa w członkach Jego mistycznego Ciała, dręczonych niezliczonymi cierpieniami.*

¹⁰³ Słowa te są treścią antyfony na Komunię Mszy nr 11: „Najświętsza Maryja Panna pod krzyżem Pana”: ZMNMP, 70.

¹⁰⁴ Por. 44 (Pf): ZMNMP, 180: *Najświętsza Dziewica Maryja, w przedziwny sposób uczestnicząc w tajemnicy cierpienia, jaśniej chorem, wzywającym Jej opieki, jako znak zbawienia i niebieskiej nadziei; [...] daje przykład doskonałej zgody z Twoją wolą i pełnego upodobnienia się do Chrystusa. On to z miłości dla nas obarczył się naszym cierpieniem i dźwiżył nasze boleści* (por. Iz 53, 4).

¹⁰⁵ Por. 26(II) (Pf): ZMNMP, 123: *Dziewica ofiarująca przedstawia Tobie w świątyni Jednorodzonego Syna i pod drzewem życia zgadza się na Jego ofiarę.*

Pod krzyżem przyjęła testament Bożej miłości, biorąc za swe duchowe dzieci wszystkich ludzi, którzy przez śmierć Jej Syna mieli się narodzić do życia wiecznego¹⁰⁶. Jezus powierzył ludzi swej Matce jako przybrane dzieci Boga Ojca i uczynił ich dziedzicami swej osobistej miłości do Maryi. Ona zaś odtąd miłuje Syna Bożego w swoich duchowych dzieciach¹⁰⁷. Istnieje więc ścisła korelacja między godnością chrześcijan jako przybranych dzieci Boga Ojca, obdarowanych Duchem Świętym w sakramencie chrztu (por. Ga 4, 6), oraz ich godnością jako duchowych dzieci Maryi na mocy postanowienia Jezusa.

I podobnie jak fizyczne macierzyństwo Maryi w stosunku do Wcielonego Syna Bożego było owocem działania Ojca i Ducha Świętego (por. Łk 1, 35), z miłości Ojca i dzięki udzieleniu Maryi nowego daru Ducha wynika także Jej duchowe macierzyństwo wobec uczniów oddanych Jej przez ukrzyżowanego Syna. Wyznajemy to w następujących słowach prefacji Mszy nr 12: „Najsświętsza Maryja Panna pod krzyżem Pana” (II): *Maryja, która została Matką za sprawą Ducha Świętego, z nowego daru Twojej ojcowskiej miłości stała się uczestniczką męki; Ta, która rodząc Syna nie doznała cierpienia, odradzając nas dla Ciebie zniosła ciężkie bolesti*¹⁰⁸.

Pod krzyżem Bóg Ojciec ustanowił Maryję „Pojednawczynią grzeszników”¹⁰⁹ oraz służebnicą tego pokoju, którym Jej Syn obda-

¹⁰⁶ Por. 25 (I) (Pf): ZMNMP, 120: *Przyjmując pod krzyżem testament Bożej miłości, wzięła za swoje dzieci wszystkich ludzi, którzy przez śmierć Chrystusa narodziли się do życia wiecznego.*

¹⁰⁷ Por. 13 (Pf): ZMNMP, 75: *u stóp krzyża Jezusa, na mocy Jego świętego testamentu, powstaje ścisła więź miłości między Najsświętszą Panną a wiernymi uczniami: Boża Rodzicielka zostaje powierzona uczniom jako Matka, a uczniowie przyjmują Matkę jako cenne dziedzictwo Nauczyciela. Maryja będzie na zawsze Matką wierzących, oni zaś z ufnością będą się do Niej uciekać po wszystkie czasy. Ona miłuje w swoich dzieciach Syna Bożego, one, posłuszne pouczeniom Matki, zachowują słowa Nauczyciela; TAMŻE, (Nd): ZMNMP, 75: *On przybity do krzyża oddał Najsświętszej Dziewicy wszystkich uczniów za synów, w osobie Jana, i uczynił ich dziedzicami swojej miłości do Matki; TAMŻE, (PK): ZMNMP, 76: *Boże, nasz Ojcze, Twój Syn umierając na krzyżu oddał się w Twoje ręce, a nas jako dzieci powierzył Matce Dziewicy. Zauważmy powiązanie między Jezusowym aktem oddania swego życia w ręce Ojca w chwili agonii na krzyżu (por. Łk 22, 46; Ps 31[30], 6) a powierzeniem Maryi uczniów w osobie Jana. Jezus, umierając czyni Maryję spadkobierczynią swej miłości do uczniów, zaś Maryja ogarnia uczniów Jezusa taką samą miłością, jaką dotąd darzyła swego jedynego Syna.***

Termin „powierzenie” występujący w tytule formularza nr 13 trzeba więc pojmować dwójako: powierzenie Maryi Janowi (a w jego osobie wszystkim uczniom Chrystusa) oraz powierzenie Jana (a w jego osobie wszystkim uczniom Chrystusa) Maryi.

¹⁰⁸ 12 (Pf): ZMNMP, 73.

¹⁰⁹ Por. 14 (Ko): ZMNMP, 78: *Boże, Ty pojednałeś świat ze sobą przez Najdroższą Krew Twojego Syna i pod krzyżem ustanowiłeś Jego Matkę Pojednawczynią grzeszników, spraw, abyśmy za macierzyńskim wstawiennictwem Najswiętszej Maryi Panny otrzymali odpuszczenie naszych grzechów.*

rzył świat przez swą Krew przelaną na krzyżu (por. Ef 2, 14-18; Kol 1, 20) i przez Zesłanie Ducha Świętego¹¹⁰.

Swoim bezkrwawym współcierpieniem z Synem Maryja wysłużyła pod krzyżem palmę męczeństwa¹¹¹, a potem zaznała radości z Jezusowego Zmartwychwstania, którego z wiarą oczekiwała¹¹². Wraz z Synem wyjednała wszystkim narodom dar Ducha Świętego¹¹³ i w nagrodę dostała chwały nieba u boku uwielbionego Syna¹¹⁴.

Trzeba zauważyć, że w świetle modlitw analizowanego *Zbioru* Maryja, Dziewica ofiarująca, stale towarzyszy Kościołowi sprawującemu w Eucharystii pamiątkę Ofiary Chrystusa. Wyrazem tego przekonania jest następująca modlitwa nad darami: *Prosimy Cię, Panie, niech ogień Ducha Świętego uświęci nasze dary, aby przez Ofiarę ołtarza, której towarzyszy Najświętsza Panna, zostały zgładzone nasze grzechy i otworła się dla nas brama niebios*¹¹⁵.

Kościół nieustannie uczy się od Maryi, jak należy szukać woli Ojca i wiernie ją pełnić¹¹⁶. Maryja jest dla Kościoła przykładem kultu w Duchu i prawdzie¹¹⁷, poświęcenia się dla Bożej chwały, służby braciom

¹¹⁰ Por. 45 (Pf): ZMNMP, 182n: *Ona jest Matką wierną, która stała nieustraszona obok krzyża, gdzie Syn Jej, umierając dla naszego zbawienia, przez Krew swoją obdarzył pokojem całe stworzenie. Ona jest uczennicą Chrystusa i służebnicą pokoju, która modląc się z Apostołami, oczekiwała obiecanego od Ojca Ducha jedności i pokoju, miłości i wesela.*

¹¹¹ Por. 12(II) (Ant Kom): ZMNMP, 73: *Błogosławiona jesteś, Najświętsza Maryjo Panno, która nie ponosząc śmierci, wysłużyłaś palmę męczeństwa pod krzyżem Pana.*

¹¹² Por. 15 (Pf): ZMNMP, 86: *Ty przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa napelniles niewymowną radością Najświętszą Dziewicę i przedziwnie wywyższyłaś Jej wiarę. Ona bowiem [...] wierząc oczekiwała Jego zmartwychwstania; umocniona wiarą wyglądała dnia światła i życia, w którym po ustąpieniu nocy śmierci cały świat się rozweseli, a rodzący się Kościół będzie podziwiał z radosnym drzeniem chwalebne oblicze swojego nieśmiertelnego Pana; 26(II) (Pf): ZMNMP, 123: *Dziewica czuwająca bez wahania oczekuje na zmartwychwstanie Syna i z wiarą wygląda zesłania Ducha Świętego.**

¹¹³ Por. 11(I) (PK): ZMNMP, 70: *pokornie błagamy Cię, Boże, nasz Ojczy, aby Duch Święty Poczieszyciel, napelniający Twój Kościół, hojnie się udzielił wszystkim narodom; wysłużył Go przez ofiarę krzyżową Chrystus, Najwyższy Kapłan, i Jego współcierpiąca Matka.*

¹¹⁴ Por. 20 (Pf): ZMNMP, 105: *Jest to Niewiasta mężna w uciskach, wierna pod krzyżem swojego Syna, opromieniona chwałą w swoim odejściu do nieba.*

¹¹⁵ 12(II) (Nd): ZMNMP, 72.

¹¹⁶ Por. 33 (Pf): ZMNMP, 144: *Ubogacona [...] laskami, szukała nieustannie Twojej woli i wiernie ją wypełniała. [...] całym sercem przyjęła zamysł Twojej ojcowskiej miłości, aby wszystko zjednoczyć w Chrystusie.*

¹¹⁷ 26(II) (Nd): ZMNMP, 122: *Wszchemogący Boże, przemień w Sakrament zbawienia dary, które z radością Tobie składamy, oddając cześć Najświętszej Maryji Pannie, jaśniejącej Kościołowi jako przykład kultu w duchu i prawdzie, spraw, abyśmy za Jej przykładem oddawali się Tobie jako ofiara święta i Tobie przyjemna; TAMŻE, (Pf): ZMNMP, 122: *Ty w swojej niezmierzonej dobroci dałeś Kościołowi – Dziewicy Maryję Pannę jako wzór prawdziwego kultu Bożego.**

i takiego postępowania, które staje się sakramentem miłości Ojca¹¹⁸. Maryja prowadzi i wychowuje Kościół do udziału w Ofierze eucharystycznej, która z dnia na dzień (a zwłaszcza z niedzieli na niedzielę) kształtuje wspólnotę wiernych na obraz Chrystusa, jaki podziwiamy i wysławiamy w Jego chwalebnej Matce:

*Panie, nasz Boże, niech nas oczyści Ofiara, którą Tobie składamy, i niech z dnia na dzień kształtuje Twój Kościół na obraz Chrystusa, jaki podziwiamy i wysławiamy w Jego chwalebnej Matce*¹¹⁹.

W formie podsumowania tego paragrafu przytoczmy naukę papieży: Pawła VI i Jana Pawła II.

W adhortacji *Marialis cultus* czytamy: *Celem przedłużenia na wieki ofiary krzyża, Boski Zbawiciel ludzi ustanowił ofiarę eucharystyczną, pamiątkę swej śmierci i zmartwychwstania, i powierzył ją Kościołowi, swej oblubienicy (por. KL 47). Ten zaś przede wszystkim w niedzielę gromadzi wiernych dla odprawienia Paschy Pana, dopóki On nie przyjdzie (por. KL 102 i 106). Czyni to w łączności z świętymi mieszkańcami niebios, zwłaszcza z Najświętszą Dziewicą, naśladując Jej płomienną miłość i niewzruszoną wiarę*¹²⁰.

Natomiast Jan Paweł II w liście apostolskim *Dies Domini* pyta: *Ta, która jest „Mater Domini” i „Mater Ecclesiae” mogłaby nie być w szczególny sposób obecna w dniu, który jest zarazem „dies Domini” i „dies Ecclesiae”?* Następnie, na tak sformułowane retoryczne pytanie odpowiada: *W Maryję wpatrują się wierni, gdy słuchają słowa głoszonego podczas niedzielnego zgromadzenia, ucząc się od Niej, jak je zachowywać i rozważać w sercu (por. Łk 2, 19). Od Maryi uczą się stać pod krzyżem, aby składać Ojcu ofiarę Chrystusa i łączyć z nią ofiarę własnego życia. [...] Z niedzieli na niedzielę lud pielgrzymujący idzie śladami Maryi, a dzięki Jej macierzyńskiemu wstawienictwu modlitwa Kościoła do Przenajświętszej Trójcy staje się szczególnie gorąca i skuteczna*¹²¹.

¹¹⁸ Por. TAMŻE, (Ko): ZMNMP, 122: *Panie Boże, [...] spraw, aby Twój Kościół, posłuszny jak Ona [Maryja] przykazaniu miłości, poświęcał się dla Twojej chwały i służył ludziom oraz stał się dla wszystkich narodów sakramentem Twojej miłości.*

¹¹⁹ 27(III) (Nd): ZMNMP, 125.

¹²⁰ MC 20.

¹²¹ JAN PAWEŁ II, List Apostolski *Dies Domini*, 86.

4. Maryja orędowniczką Kościoła uczestniczącego w Uczcie eucharystycznej

W tej części naszej analizy skupimy się na tych formułach *Zbiornu*, które ukazują obecność Maryi we wspólnocie, uczestniczącej w Ofierze Chrystusa przez spożywanie Jego Ciała i Krwi.

Podobnie jak Maryja uczy nas słuchać Bożego słowa i zachowywać je w sercu oraz pełnić zawarte w nim wymagania woli Ojca i Syna, jak swoim przykładem prowadzi nas do udziału w Ofierze Chrystusa przez naśladowanie Jego posłuszeństwa i miłości względem Ojca, tak również swym troskliwym wstawiennictwem wyprasza Kościołowi duchowe owoce Uczty eucharystycznej. Orędownictwo Maryi jest podporządkowane działaniu Osób Przenajświętszej Trójcy w Sakramencie ołtarza.

Wątek ten występuje w niektórych modlitwach nad darami, w antyfonach na Komunię oraz w wielu modlitwach po Komunii świętej.

Eucharystia jest przede wszystkim darem Boga Ojca, który z miłości posłał na świat swego Jednorodzonego Syna (por. J 3, 16). Jest prawdziwym Chlebem z nieba, danym ludzkości przez Ojca (por. J 6, 32). Do Boga Ojca skierowane są modlitwy kapłana przewodniczącego celebracji Eucharystii (modlitwa nad darami, modlitwa eucharystyczna i modlitwa po Komunii), wyrażające dziękczynienie za Ciało i Krew Chrystusa oraz błaganie o obfite owoce przyjmowania ich przez wiernych. Znamienne jest jednak, że wspólnota posilona świętymi darami prosi Boga Ojca także o to, aby ze względu na rolę, którą powierzył Maryi w całym dziele zbawienia obdarzył nas obfitszymi owocami Eucharystii dzięki wstawiennictwu Chrystusowej Matki.

Maryja z woli Ojca znajduje się u początków sakramentalnej ekonomii Kościoła, a nawet jest nazwana „świętynią niebieskich sakramentów”¹²². Jest uosobieniem i Stolicą Bożej Mądrości, która zastawia stół i zaprasza na Ucztę ludzi prostego serca¹²³. Ona zrodziła Chrystusa – Chleb życia¹²⁴ i źródło żywej wody zbawienia, wypływającej z boku Jej ukrzyżowanego Syna.

¹²² Por. 16 (Ant Kom): ZMNMP, 90: *Błogosławiona jesteś, Dziewico Maryjo, albowiem za sprawą Ducha Świętego nosiłaś w dziewiczym łonie Syna Ojca przedwiecznego i stałaś się świętynią niebieskich sakramentów.*

¹²³ Por. 24. „Najświętsza Maryja Panna, Stolica Mądrości”. W formularzu tym do Maryi odnoszą się słowa antyfony na Komunię, zapożyczone z Prz 9, 5. 6b: ZMNMP, 117; por. 27. „Najświętsza Maryja Panna, Obraz i Matka Kościoła” (III). Ant Kom zapożyczona z Mdr 7, 26: ZMNMP, 126.

¹²⁴ Por. 16 (Pf): ZMNMP, 90: *W Twojej ojcowskiej dobroci postanowiłeś, aby w sakramentach Kościoła mistycznie odnawiały się zdarzenia, które w całej prawdzie*

Przytoczmy tu słowa prefacji Mszy o „Najświętszej Maryi Pannie, Źródle zbawienia”:

*Ona [...] ogarnięta mocą Ducha Świętego, w przedziwny sposób zrodziła Twoje Wcielone Słowo, Jezusa Chrystusa, źródło wody żywej, aby wszyscy ludzie, czerpiąc z Niego, mogli ugasić pragnienie jedności i miłości. Także Kościół używa wszystkim wiernym wody zbawienia wypływającej z boku Chrystusa, którą zachowuje w sakramentach zawsze płodną i czystą, aby przyjmujący z wiarą napelняли się Duchem Świętym i znajdowali samego Chrystusa, swego Zbawiciela*¹²⁵.

W formularzu odnoszącym się do cudu przemiany wody w wino w Kanie Galilejskiej znajduje się znamienna antyfona na Komunię, wskazująca na sens uczty weselnej jako zapowiedzi Uczty eucharystycznej: *Błogosławiona jesteś, Panno Maryjo: przez Ciebie Twój Syn uczynił początek znaków; przez Ciebie Oblubieniec przygotował nowe wino dla Oblubienicy; przez Ciebie uczniowie uwierzyli w swego Nauczyciela*¹²⁶. W świetle tych słów „dobre wino” – „nowe wino”, jakie gospodarz wesela zapewnił biesiadnikom pod koniec uczty (por. J 2, 5) – to przedsmak uczty eucharystycznej, jaką Chrystus Oblubieniec przygotowuje Kościołowi, swej Małżonce. To właśnie dobrodziejstwo „proroczno” wyprosiła Maryja od Jezusa swoim wstawiennictwem za uczestnikami wesela w Kanie, wyrażonym w słowach: *Nie mają już wina* (J 2, 3).

Do czego więc zmierza wstawiennictwo Maryi za uczestnikami eucharystycznego posiłku oraz pozostawiony Kościołowi przykład Jej życia?

Posileni Pokarmem z nieba, mają chrześcijanie słowami i czynami wyznawać wiarę w Syna Bożego narodzonego z Matki Dziewicy¹²⁷. Mają na wzór Maryi służyć Bogu czystym sercem, uważnie słuchać głosu Ducha Świętego i z pochodnią wiary spieszyć na spo-

przeżyła Matka Dziewica, Kościół, płodna dziewica, rodzi w wodzie chrztu dzieci, które się poczęły z wody i Ducha Świętego. Nowo ochrzczonych namaszcza cennym olejem krzyżma, aby Duch Święty, który napelnił Dziewicę Maryję, zstąpił na nich ze swoimi darami. Codziennie zastawia stół dla swoich dzieci i karmi je chlebem z nieba, Ciałem naszego Pana Jezusa Chrystusa, którego Dziewica Maryja zrodziła na życie świata

¹²⁵ 31 (Pf): ZMNMP, 139.

¹²⁶ 9 (Ant Kom): ZMNMP, 60; por. 20 (Ant Kom 2): ZMNMP, 105: *Błogosławiona jesteś, Dziewico Maryjo, przez Ciebie Bóg dał nam Zbawiciela świata, przez Ciebie Syn Twój przygotował nowe wino dla Kościoła* (por. J 2, 10).

¹²⁷ Por. 4 (PK): ZMNMP, 45: *Boże, nasz Ojczy, posileni Pokarmem z nieba, pokornie Cię prosimy, abysśmy słowami i czynami świadczyli o naszej wierze w Twój Syna, narodzonego z Matki Dziewicy, którego przyjęliśmy w Najświętszym Sakramencie.*

tkanie Oblubieńca¹²⁸. Umocnieni przykładem Maryi z Nazaretu, winni, „działając w milczeniu”, budować na ziemi królestwo Boże z nadzieją, że będą się nim radować w niebie¹²⁹. Uczestnictwo w sakramentalnej Uczcie ma dopomóc chrześcijanom, aby za przykładem Maryi byli prawdziwymi uczniami Chrystusa oraz wiernie zachowywali Jego słowa. Wierność nauce Zbawiciela jest przeto warunkiem godnego udziału w posiłku eucharystycznym oraz jego owocem¹³⁰.

Przeżywając obecność Maryi pod krzyżem Pana, prosimy Boga Ojca, abyśmy *za ustawienictwem bolesnej Dziewicy [...] dźwigając codzienny krzyż, zasłużyli na udział w zmartwychwstaniu Chrystusa*¹³¹. Prosimy też o dobra płynące z Eucharystii jako Sakramentu pojednania: o łaskę przebaczenia i nagrodę życia wiecznego¹³².

Znamienna jest również prośba o napelnienie uczestników Uczty eucharystycznej Duchem Świętym, który działał w całym życiu Bogarodzicy i oświeca wszystkie ścieżki Kościoła¹³³. Maryja, którą Bóg Ojciec obdarował nowym sercem i upodobił do Chrystusa, Człowieka nowego, jest wzorem dla uczestników Uczty eucharystycznej w ich drodze do nowego życia, którego sprawcą jest Duch Święty udzielany w tym Sakramencie. Oto bardzo bogata w treść modlitwa po Komunii:

Panie, Ojczy święty, Ty dałeś Najświętszej Dziewicy nowe serce, spraw, abyśmy mocą tego Sakramentu stali się posłuszni natchnieniom

¹²⁸ Por. 7 (PK): ZMNMP, 54: *niech dziewiczy Kościół, upodobniony do Maryi Dziewicy, mocą przyjętego Sakramentu służy Tobie czystym sercem, niech uważnie słucha głosu Ducha Świętego i z zapaloną pochodnią wiary spieszy z radością na spotkanie zbliżającego się Oblubieńca.*

¹²⁹ Por. 8 (PK): ZMNMP, 57; 9 (PK): ZMNMP, 60: *Posileni świętym darem Ciała i Krwi Pańskiej, prosimy Cię, Boże, nasz Ojczy, abyśmy za przykładem Najświętszej Dziewicy, trwając z wiarą przy Chrystusie i spiesząc z pomocą Kościołowi w jego potrzebach, mogli w jedności serc przygotować nadejście Twojego królestwa.*

¹³⁰ Por. 10 (PK): ZMNMP, 67: *pokornie Cię blagamy, abyśmy za przykładem Najświętszej Dziewicy stawali się prawdziwymi uczniami Chrystusa, pilnie słuchali Jego słów i wiernie je zachowywali.*

¹³¹ 12(II) (PK): ZMNMP, 73.

¹³² Por. 14 (PK): ZMNMP, 79: *Boże, nasz Ojczy, przyjęliśmy Sakrament naszego pojednania, Ciała i Krew Twojego Syna, spraw za ustawienictwem Najświętszej Maryi Panny, abyśmy przez ten Sakrament otrzymali łaskę przebaczenia i nagrodę życia wiecznego.*

¹³³ Por. 16 (PK): ZMNMP, 90: *Boże, Ty nas nakarmiłeś Ciałem i Krwią Chrystusa, napelnij nas Jego Duchem, aby naszymi czynami kierował Ten, który uświęcił całe życie Dziewicy Maryi i oświeca wszystkie ścieżki Kościoła. Podobnie pneumatologiczny wydzźwięk ma modlitwa po Komunii Mszy „Najświętsza Maryja Panna z Wieczernika”, 17 (PK): ZMNMP, 93: *Boże, Ty nas pokrzepiłeś Chlebem dającym zbawienie, odnow nas przez dar Ducha Świętego i spraw, abyśmy z pomocą Najświętszej Dziewicy przyczyniali się do zgody i pokoju braci, za których Twój Syn Jezus Chrystus ofiarował się jako żertwa odkupienia.**

*Ducha Świętego i upodabniali się na każdy dzień do Chrystusa, Człowieka nowego*¹³⁴.

Innym wątkiem modlitw po Komunii świętej jest prośba o łaskę prowadzenia życia zgodnego z chrześcijańskim powołaniem. Dawcą tej łaski jest Bóg Ojciec, który nas umacnia swoim słowem i Najświętszym Sakramentem. Wyznajemy równocześnie przekonanie, że z tym działaniem Ojca i ze skutecznością Sakramentu harmonizuje także przewodnictwo i opieka Maryi¹³⁵.

Jednym z istotnych przejawów chrześcijańskiego powołania jest radosna służba Kościołowi. Do tej służby uzdalnia nas zarówno moc duchowego Pokarmu, jak i gorliwe naśladowanie Najświętszej Dziewicy. Wpływ przykładu Maryi jest komplementarny w stosunku do działania Eucharystii:

*Posileni duchowym Pokarmem, prosimy Cię, Panie, nasz Boże, abysmy gorliwie naśladowując Najświętszą Dziewicę, byli zawsze gotowi do służby Kościołowi i znajdowali radość w tej służbie*¹³⁶.

Najdoskonalszym przykładem tej służby jest współpraca Maryi w dziele odkupienia, dokonany z woli Ojca przez Chrystusa Pośrednika¹³⁷. Prosimy więc, aby udział w Eucharystii umacniał w nas miłość ku Bogu i ku Maryi¹³⁸; byśmy stali się do tej współpracy zdolni przez naśladowanie cnót Bogarodzicy¹³⁹, a tym samym przez przyoblekanie się w Chrystusa¹⁴⁰.

¹³⁴ 20 (PK): ZMNMP, 105.

¹³⁵ Por. 21 (PK): ZMNMP, 108: *Boże, nasz Ojcze, Ty umocniłeś nas swoim słowem i Najświętszym Sakramentem, spraw, abysmy pod przewodem i opieką Maryi Dziewicy odrzucali wszystko, co się nie zgadza z imieniem chrześcijan, a zabiegali o to, co jest z nim zgodne.*

¹³⁶ 22 (PK): ZMNMP, 111; por. 23 (PK): ZMNMP, 114: *spraw, abysmy za przykładem Najświętszej Dziewicy Maryi służyli Tobie czystym życiem, czcili Ciebie obecnego w naszych braciach i razem z Maryją wystawiali Cię szczerym sercem.*

¹³⁷ Por. 30 (PK): ZMNMP, 136: *Boże, nasz Ojcze, pokrzepieni u źródeł zbawienia, pokornie Cię prosimy, abysmy przez działanie Najświętszego Sakramentu i przez wstawienictwo Błogosławionej Dziewicy ściślej zjednoczyli się z Chrystusem Pośrednikiem i coraz wiernej współdziałali z dziełem odkupienia.* Znamiennie jest to, że w formularzu nr 33, zatytułowanym „Najświętsza Maryja Panna, Matka dobrej rady” jako antyfony na Komunię podana jest „rada”, którą Maryja dała sługom w Kanie: *Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie* (J 2, 5): ZMNMP, 145. Taką „radę” daje Maryja uczestnikom Uczty eucharystycznej, ponieważ posłuszeństwo woli Chrystusa jest warunkiem owocności spożywania Jego Ciała i Krwi oraz sprawdzianem miłości ku Niemu (por. J 15, 14).

¹³⁸ Por. 25(I) (Nd): ZMNMP, 119: *Wszchemogący Boże, przyjmij nasze dary i przemień je w Sakrament zbawienia, niech jego działanie rozpali w nas miłość do Maryi, Matki Kościoła, abysmy razem z Nią ściślej się zjednoczyli z dziełem odkupienia.*

¹³⁹ Por. 32 (PK): ZMNMP, 142: *Boże, nasz Ojcze, posiliłeś nas Najświętszym Sakramentem Ciała i Krwi Twojego Syna, umocnij w nas miłość ku Tobie i spraw, abysmy naśladowali cnoty Najświętszej Maryi Panny.*

¹⁴⁰ Por. 42 (PK): ZMNMP, 174: *Boże, nasz Ojcze, przyjąwszy Najświętszy Sakrament, pokornie Cię błagamy, abysmy w wsparci pomocą Błogosławionej Dziewicy Maryi, wyzbyli się dawnych grzechów i przyoblekli się w Chrystusa, sprawcę odrodzenia.*

Ostatecznym celem Uczty eucharystycznej jest osiągnięcie pełni zbawienia i oglądanie Boga w chwale, w jakiej uczestniczy już Maryja¹⁴¹. Kościół sprawując Eucharystię, oczekuje powtórnego przyścia Chrystusa i zarazem wpatruje się w Maryję, w której podziwiała wspaniały owoc odkupienia i obraz swojej ostatecznej przyszłości¹⁴². Maryja Wniebowzięta podtrzymuje u chrześcijan nadzieję na osiągnięcie ostatecznego owocu Eucharystii, jakim jest zmartwychwstanie i wieczna chwała¹⁴³.

5. Zakończenie

Celem, który nam przyświecał w tym opracowaniu, było przedstawienie na tle formuł eucharystycznych *Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie* więzi Maryi z Osobami Najświętszej Trójcy w sprawowaniu Eucharystii przez wspólnotę Kościoła. Takie podejście do

¹⁴¹ Por. 26 (PK): ZMNMP, 123: *Boże, nasz Ojcze, uczestnicząc w Najświętszej Ofierze przyjęliśmy pobożnym sercem Ciało i Krew Twojego Syna; spraw, aby Twój Kościół, wpatrując się nieustannie w Świętą Dziewicę, palał gorliwą wiarą, utrwalał się w miłości i umacniał w nadziei przyszłej chwały*; 35 (PK): ZMNMP, 151: *Boże, [...] składamy Ci dzięki za przyjęty Sakrament i pokornie błagamy, abysmy ufni w obronę Najświętszej Dziewicy Maryi, na ziemi postępowali zgodnie z nakazami wiary i mogli dojść do oglądania Twojej chwały w niebie*; 46 (PK): ZMNMP, 186: *Panie, nasz Boże, [...] pokornie Cię prosimy, aby przez Najświętszą Maryję Pannę, z której się narodził Zbawiciel świata, zstąpiły na nas dary Twojej łaski i otwarła się przed nami brama niebios. Bramą jest przede wszystkim Chrystus (por. J 10, 9). Jest „otwartą bramą przebaczenia” (46 [Pf]: ZMNMP, 186). Ale i Maryja jest „Bramą rajska” (46 [Ant wej]: ZMNMP, 185), „wspaniałą Bramą życia” (46 [Nd]: ZMNMP, 185), „Bramą światła” (46 [Ant Kom]: ZMNMP, 186). Ona „otworzyła nam bramę życia wiecznego, zamkniętą przez nieposłuszeństwo Ewy” (46 [Pf]: ZMNMP, 186).*

¹⁴² Por. nr 36. „Najświętsza Maryja Panna, Matka pięknej miłości”. Cały ten formularz sławi duchowe piękno Maryi, odnosząc do Niej słowa Pnp 6, 10 (Ant wej: ZMNMP, 152), Jdt 11, 21 oraz Ps 45[44], 3 (Ant Kom: ZMNMP, 153). Szczególnym wyrazem podziwu dla piękna, jakim zajaśniała Maryja w różnych momentach dziejów zbawienia, jest prefacja tej Mszy. W niej zaś fragment dotyczący przyszłej chwały: *piękna w zmartwychwstaniu Chrystusa, z którym chwalebnie króluje jako uczestniczka Jego zwycięstwa*: ZMNMP, 154.

¹⁴³ Por. 37 (Ko): ZMNMP, 157: *Panie Boże, z Twojej woli Najświętsza Maryja Panna przyświeca Kościołowi jako znak pewnej nadziei*; TAMZE, (Pf): ZMNMP, 158: *Ty przetrzymałeś Jezusa Chrystusa na sprawcę naszego zbawienia i dałeś nam Maryję jako wzór świętej nadziei. [...] Ona sama, jako wspaniały owoc odkupienia, jest Siostrą wszystkich dzieci Adama, które dążąc do pełnej wolności, podziwiają w Maryi znak pewnej nadziei i pociechy, aż nadejdzie pełen blasku dzień Pański*; TAMZE, (PK): ZMNMP, 158: *Boże, nasz Ojcze, przyjęliśmy Sakrament wiary i zbawienia, pokornie Cię prosimy, abysmy oddając cześć Najświętszej Pannie, Matce nadziei, mogli razem z Nią stać się uczestnikami wiecznej miłości*. Do Maryi w szczególności sposób odnosi Kościół słowa św. Pawła z Tt 2, 12-13, które są w tej Mszy treścią antyfony na komunie (ZMNMP, 158). Stanowią też inspirację modlitwy embolizmu po „Ojcze nasz” (*Wybaw nas, Panie*).

bogactwa treści tej księgi było motywowane charakterem „głęboko eucharystycznym” roku 2000, który wieńczy trzechletnie trynitarnie przygotowanie do obchodów Wielkiego Jubileuszu. O związku Maryi z Trójosobowym Bogiem tak pisze Paweł VI: *kult chrześcijański zgodnie ze swym pierwotnym znaczeniem jest oddawany Ojcu, Synowi i Duchowi Świętemu lub, lepiej – jak mówi się w świętej liturgii – Ojcu, przez Chrystusa w Duchu. [...] W Maryi Pannie wszystko odnosi się do Chrystusa i od Niego zależy: mianowicie ze względu na Niego Bóg Ojciec od wieków wybrał Ją na Matkę pod każdym względem świętą, a Duch Święty przyozdobił darami, jakich nikomu innemu nie udzielił*¹⁴⁴.

Odbywająca się przy „dwóch stołach” celebrowana Eucharystia, szczególnie w Dniu Pańskim, jest szczytem i źródłem życia Kościoła, któremu Maryja nieustannie towarzyszy na mocy testamentu miłości, którym została przez swego Ukrzyżowanego Syna „powierzona” Jego uczniom i którym uczniowie Ukrzyżowanego i Uwielbionego Pana zostali „powierzeni” Jej macierzyńskiej trosce i orędownictwu. Choć Maryja zakończyła już swą ziemską pielgrzymkę wiary i nadziei oraz cieszy się chwałą Syna po Jego prawicy, w każdej Mszy świętej jest wspominana jako wspaniały owoc odkupienia i jako przeczysty obraz eschatologicznej przyszłości Kościoła. Często też przyzywamy Jej orędownictwa i pomocy, aby nasz udział w Eucharystii był godny i owocny. Uważne rozważanie formuł *Zbioru* przekonuje nas o wielkim znaczeniu tej normy modlitwy (*lex orandi*) dla naszej wiary w obecność Maryi w misterium Chrystusa i Kościoła (*lex credendi*) oraz dla naszego chrześcijańskiego postępowania, jakie przystoi dzieciom oddanym w duchową opiekę Matki (*lex agendi*).

Kościół [...], który złączony więzią z Maryją, z Nią i tak jak Ona «chce przeżywać tajemnicę Chrystusa»¹⁴⁵, ciągle doświadcza, że Najświętsza Maryja Panna nieustannie, lecz szczególnie w świętej liturgii, jest z nim jako Matka i Pomocnica¹⁴⁶.

Kościół więc, jednocząc się głęboko z Najświętszą Panną¹⁴⁷ i naśladując Jej ducha pobożności¹⁴⁸, sprawuje Boskie misteria, przez które „Bóg otrzymuje doskonałą chwałę, a ludzie uświęcenie”¹⁴⁹:

¹⁴⁴ MC 25.

¹⁴⁵ TAMŻE, 11.

¹⁴⁶ ZMNMP. *Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, 12.

¹⁴⁷ Por. *Mszał Rzymski*. I Modlitwa eucharystyczna (*Communicantes - Zjednoczeni z całym Kościołem*).

¹⁴⁸ Por. MC 16-20.

¹⁴⁹ Por. SC 7.

- złączony z Jej głosem, błogosławi Boga Ojca i wielbi Go hymnem uwielbienia¹⁵⁰;
- razem z Nią pragnie słuchać Bożego słowa i stale rozważać je w sercu¹⁵¹;
- razem z Nią pragnie stać się uczestnikiem paschalnej tajemnicy Chrystusa¹⁵² i złączyć się z dziełem odkupienia¹⁵³;
- naśladować Ją modlącą się z Apostołami w Wieczerniku, wyprasza ustawicznie Ducha Świętego¹⁵⁴;
- wzywa Jej wstawiennictwa, ucieka się pod Jej obronę¹⁵⁵, prosi Ją, by nawiedzała lud wierny i napełniała go darami łaski¹⁵⁶;
- razem z Nią, łaskawą Opiekunką swej drogi, z ufnością idzie na spotkanie Chrystusa¹⁵⁷.

Kościół pielgrzymujący, spełniając testament swego Pana: *To czyńcie na moją pamiątkę* (por. 1 Kor 11, 24-25; Łk 22, 19), pod wpływem Ducha Świętego słucha słowa Bożego i rozważa je na wzór Maryi (por. Łk 2, 19. 51); wspominając wielkie dzieła Boże, dokonane w historii, w Duchu Świętym razem z Maryją (por. Łk 1, 46-55) zanoszą do Ojca uwielbienie i dziękczynienie (*eucharistia*); otwarty na potrzeby świata, zanoszą do Boga pokorne błagania, jak Maryja Orędowniczka z Kany; wzywa mocy Ducha Świętego na wzór Maryi modlącej się z Apostołami w Wieczerniku (por. Dz 1, 12-14). Naśladowując posłuszeństwo i miłość Maryi, jednoczy się z męką Chrystusa, który *przez Ducha wiecznego złożył Bogu samego siebie jako nieskalaną ofiarę* (Hbr 9, 14). Wreszcie Kościół – Ciało Chrystusa - karmi się Chlebem życia, danym przez Ojca i ożywionym przez Ducha Świętego. Ten sam Duch, który „ocienił” łono Dziewicy z Nazaretu (por. Łk 1, 35), aby dała ciało Synowi Najwyższego, przemienia chleb i wino w duchowy pokarm i napój dla Kościoła pielgrzymującego. Maryja swoim orędownictwem wyprasza Kościołowi

¹⁵⁰ Por. *Mszal Rzymski*, 31 maja, „Nawiedzenie Najświętszej Maryi Panny” (Ko); TAMZE, (Pf) o NMP.

¹⁵¹ Por. *Rytuał Rzymski. Obrzędy błogosławieństw*, rozdz. IV. „Obrzędy błogosławieństwa związane z katechizacją”. Prośby, 383.

¹⁵² Por. *Mszal Rzymski*, 15 września, „Najświętszej Maryi Panny Bolesnej” (Ko); *Rytuał Rzymski. Obrzędy błogosławieństw*, rozdz. 34. „Obrzęd błogosławieństwa stacji Drogi krzyżowej”. Prośby, 1108.

¹⁵³ Por. *Mszal Rzymski*, „Msza wotywna o Najświętszej Maryi Pannie, Matce Kościoła” (Nd).

¹⁵⁴ Por. TAMZE, (Pf).

¹⁵⁵ Por. *Liturgia Godzin*. Antyfona końcowa do Najświętszej Maryi Panny, *Pod Twoją obronę*.

¹⁵⁶ Por. *Liturgia Godzin*, 31 maja, „Nawiedzenie Najświętszej Maryi Panny”. Hymn do Godziny czytań, *Veni praecelsa Domina*.

¹⁵⁷ Por. *Mszal Rzymski*, „Msza wotywna o Najświętszej Maryi Pannie, Matce Kościoła” (Pf). Cały cytat pochodzi ze ZMNMP. *Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, 13.

miłość, będącą „res” Eucharystii i owocem działania jednoczącego Ducha, a tym samym podtrzymuje w sercach uczniów swego Syna pragnienie osiągnięcia tej chwały, która jest już Jej udziałem.

Każda stronica *Zbioru Mszy o Najświętszej Maryi Pannie* przekonuje nas, że naprawdę *szczególnym charyzmatem posłannictwa Maryi jest prowadzenie wiernych do Eucharystii*¹⁵⁸. Trzeba koniecznie zadbać o to, aby ta norma wiary (*lex credendi*), poświadczona przez modlitwę Kościoła (*lex orandi*) stała się także natchnieniem dla przepowiadania i katechezy mistagogicznej (*lex praedicandi*) o trynitarnym i zarazem maryjnym wymiarze celebracji Eucharystii oraz eucharystycznej egzystencji uczniów Chrystusa.

Ks. dr hab. Stanisław Czerwik
Wyższe Seminarium Duchowne (Kielce)

ul. Jana Pawła II 7
PL - 25-025 Kielce

La Vierge Marie, modèle de la coopération de l'Église avec le Père, le Fils et l'Esprit Saint dans la célébration de l'Eucharistie selon la *Collection de Messes en l'honneur de la Sainte Vierge*

(Résumé)

L'auteur prend comme point de départ le caractère eucharistique et marial de l'année jubilaire 2000. Après les trois années de préparation, consacrées aux Personnes de la Sainte Trinité (Jésus Christ – 1997; l'Esprit Saint – 1998; et le Père -1999) selon le désir du pape Jean – Paul II l'année 2000 devrait avoir le caractère „profondément eucharistique” (cf. *Tertio millennio adveniente*, n. 55). En effet le Sauveur qui a prit chair dans le sein de la Vierge Marie, continue à offrir sa vie aux hommes dans le sacrement de l'Eucharistie.

Dans le document publié par la Commission Théologique et Historique du Grand Jubilé sur le mystère de l'Eucharistie (*L'Eucharistie Sacrement de la vie nouvelle*) on constate que le très saint Sacrement doit être considéré et vécu en tant que la continuation du mystère de la Parole de Dieu devenue chair pour le salut du monde. Le carisme particulier de la Vierge Marie consiste en ce qu'elle oriente et conduit les disciples du Christ vers l'Eucharistie.

L'article se compose de quatre paragraphes, exposant les diverses manières de la présence de Marie dans la communauté de l'Église et de sa collaboration avec les Personnes divines dans la célébration eucharistique.

¹⁵⁸ Por. wyżej, przypis nr 4.

Tout d'abord on parle de la Vierge comme modèle de l'écoute de la parole révélée et de son accomplissement dans la vie. Les formules euhologiques constituant la base de l'analyse s'inspirent du récit de l'Annonciation (Lc 1, 26-38); des paroles d'une bénédiction prononcée par Elisabeth à l'adresse de Marie (Lc 1, 45); ainsi que de la remarque de Luc évangéliste concernant le cœur de Marie comme le sanctuaire dans lequel elle gardait les paroles de son Fils et les événements de son enfance (cf. Lc 2, 19. 51).

Dans le deuxième paragraphe on présente Marie comme modèle de la prière adressée au Père, par le Christ, dans l'Esprit Saint.

Le Nouveau Testament nous transmet trois mentions concernant la prière de la Sainte Vierge: le cantique *Magnificat* (Lc 1, 46-55); l'intercession de Marie auprès de son Fils pendant les noces de Kana (Jn 2, 3); la prière de la Vierge avec la communauté des Apôtres avant la descente de l'Esprit Saint (Act 1, 12-14). En se basant sur ces trois mentions qui inspirent plusieurs formules de prières de la „Collection de Messes” mariales, l'auteur expose trois dimensions de la prière de Marie, prolongée dans la communauté ecclésiale: 1. Le cantique Magnificat – prière de louange et d'action de grâce. 2. La prière de demande et d'intercession; 3. La prière épiciétique – demande d'envoi de l'Esprit Saint.

Le troisième paragraphe prend en considération trois moments dans lesquels Marie apparaît associée à l'offrande de toute la vie du Christ. C'est tout d'abord le moment de l'Annonciation où la Vierge de Nazareth prononce son „fiat” (Lc 1, 38) en accord avec l'attitude du Fils de Dieu qui juste au moment de sa venue au monde se déclare prêt à accomplir la volonté de son Père (cf. Hbr 10,7; Ps 40[39], 8-9). Ensuite c'est le moment de la Présentation de Jésus au temple, décrite par Lc 2, 22-35. Selon l'annonce du vieillard Symeon, le Fils de Marie deviendra „le signe de la contradiction” (Lc 2, 34) et l'âme de sa Mère sera transpercée par le glaive de la Parole (Lc 2, 35). Ces deux annonces devaient s'accomplir lors de la passion et la mort de Jésus au Calvaire, où Marie profondément unie au sacrifice de son Fils a coopéré avec lui pour le salut du monde et a été déclarée Mère de tous les disciples du Christ.

L'Église en contemplant l'attitude de la Vierge Marie, apprend à s'associer toujours plus intimement aux souffrances du Christ pour avoir part à sa glorification. La Vierge conduit la communauté de fidèles à l'Eucharistie en lui apprenant l'obéissance à la parole de Dieu le Père et du Christ (elle ne cesse de répéter – comme à Kana – *faites tout ce qu'il vous dira* – Jn 2, 5).

Le dernier paragraphe de cet essai présente le rôle de la Vierge Marie dans le repas eucharistique célébré par l'Église. Grâce à l'intercession de Marie à Kana (cf. Jn 2,3) l'Église a reçu des mains de son Époux le don précieux du „vin nouveau” – annonce de son Sang versé pour la multitude (cf. J 2, 10). Marie a mis au monde Jésus – pain descendu du ciel (cf. Jn 6, 32. 51) et viatique pour l'itinéraire de l'Église vers le royaume de Dieu. Grâce à Marie la source de l'eau vive a jailli du côté du nouvel Adam, transpercé par la lance sur la croix.

Les prières après la communion invoquent souvent l'intercession de la Vierge Marie afin que le repas eucharistique apporte tous ses fruits dans la vie de l'Église assemblée autour de la table du Seigneur et que l'Esprit Saint qui guidait Marie pendant toute son existence et qui vivifie les dons eucharistiques, rende les chrétiens témoins de l'amour du Père révélé dans l'oeuvre de son Fils.